СВОБОДА

LIBERTY

Часопис для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 11-го Мая, 1905. Число 19. — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, May 11, 1905. No. 19.

НОВИНКИ.

— ПОВѢДОМЛЯЄМО нашихъ читателѣвъ, що нашъ заступникъ п. Михайло Беля выѣхавъ въ дорогу по стейтѣ Конектікотъ и сусѣдныхъ стейтахъ. Вôнъ мае право збирати предплату на „Свободу“ и „Слово“, також радо пояснить кождому статуты „Союза“ и прийме жертвы на Першу Руску Бурсу въ Америцѣ. Сподѣемось, що всѣ чеснѝ Русины приймуть его радо въ своихъ домахъ и улегчать ему его тяжку роботу.

Редакція.

— ДОНОСЯТЬ намь, що Д. Вандзѣлякъ, зъ Шенандору, Па., секретарь Общества, програвъ справу зъ о. Лавришиномъ и зôставъ засудженый на заплачене кары и судовыхъ коштôвъ.

— РУСИНÔВЪ въ Westfield, Mass., нема богато, але и тѝ волять пити, роз бивати собѣ носы а потôмъ волочити ся по судахъ, якъ записати собѣ газету або купити книжочку.

М. Б.

— ГРОМАДА Мейфілдъ, Па., мае теперь вже двохъ православныхъ священикôвъ: пароха и сотрудника въ особѣ недавно прибувшого зъ краю о. Богуславского. Якъ вѣдомо, православнѝ мають вже въ Америцѣ двохъ епископôвъ, мають щось въ родѣ семинаріи, мають бурсу и т. п. А що мають греко-католики на якихъ они оперують? Имѣяй уши слышати, да слышить.

— РУСИНЫ зъ Calgary, Alta, Канада, заложили въ Цвѣтну Недѣлю читальню „Поступъ“. Читальня числить членôвъ 41. До уряду выбранѝ: Василь Калитчукъ голова; Г. Маринякъ, секретарь и М. Воробець, касіерь.

— НИКОЛА Вейнкартъ зъ Нюарку, Н. Дж. довгій часъ не мôгъ знайти для себе нѣякого занятя, черезъ що вôддавъ ся піяньству. Одного вечера прийшовъ пяный до дому и положивъ ся спати, але на другій день знайшла го жѣнка на пôвъ живого, зôлляного кровію, зъ пôдрѣзанымъ горломъ. Коло него лежала бритва. Самоубійцю вôдвезено до шпиталю, де вôнъ, мимо лѣкарской помочи, въ три годины померъ.

— 16-ЛѢТНЫЙ Альбертъ Саверъ, замешкалый въ Бруклинѣ, пôдчасъ сну, выдрапавъ ся черезъ вôкно зъ кухнѣ на ґзымсъ, тамъ пробудивъ ся, а не здаючи собѣ зъ того справы, що зъ нимъ дѣе ся, упавъ на брукъ зъ высоты 20 стôпъ и сильно потовкъ ся.

— ЦѢКАВА пригода лучила ся въ Ню-Йорку, де жѣнка одного механіка дôстала на руцѣ якусь болячку и пôшла зъ тымъ до доктора. Докторъ оглянувъ болячку и поспитавъ жѣнку, чи не мавъ хто въ еѣ родинѣ рака. Жѣнка вôдповѣла, що еи мати умерла на рака. Теперь вже докторъ цѣлкомъ рѣшучо заявивъ, що та болячка, се нѣчого иньшого, лишь ракъ. Жѣнка звѣрила ся своему чоловѣкови, а той зô страху, щобы не заразити ся, зачавъ бôльше пробувати поза домомъ. Тымчасомъ болячка на руцѣ цѣлкомъ загоила ся и показало ся, що се не бувъ ракъ. Але ся помилка лѣкаря не привернула родинного щастя, бо мужь цѣлкомъ опуститъ дôмъ, а въ подужане жѣнки не хотѣвъ вѣрити.

— ДЖЕЙМСЪ Бойнъ, 23 лѣтный муринъ зôставъ засудженый на досмертну вязницю въ Сінґъ-Сінґъ, за замордуване молодои дѣвчины, котру, якъ самъ сказавъ, пробивъ ножомъ, зъ жадобы мордованя. Судъ признавъ його здеґенерованымъ. На розправѣ була присутна жѣнка засудженого, котра дуже жалувала, що выйшла замужь за такого звѣра.

— ВЛАСТИТЕЛЬ найбôльшои въ свѣтѣ лѣярнѣ арматъ, Крупъ, въ Ессенъ въ Нѣмеччинѣ, въ наслѣдокъ великихъ замовлень новыхъ арматъ, черезъ Японцѣвъ, Росіянъ, Турковъ и Нѣмцѣвъ, мусѣвъ збôльшити число робôтниковъ зъ 24 тысячѣ на 30 тысячь. Позаякъ нема мешкань для такого великого числа робôтниковъ, тому побудовано бараки.

— ЖѢНКА пастора конґреґаційнои церкви въ Джеймспортъ, Н. Дж. вôдобрала собѣ жите черезъ повѣшене. Вже довгій часъ передъ смертію, була она дуже розстроена нервово и много говорила про самоубійство. Завôзваный лѣкарь ствердивъ лише смерть.

— У ВСХÔДНОЙ части Лонґъ Айлендъ лютуе страшный пожарь лѣса. Много фармерскихъ домôвъ е загроженыхъ. Фармеры утѣкають зô своихъ домовокъ, щобы уникнути смерти середъ сильно розширяючого ся пожару. Сотки акрôвъ управленои землѣ зôстало знищеныхъ. Тысячѣ перепелиць, заяцѣвъ, лисôвъ и т. д. знайшло смерть въ пожарищи. Лишь дощь може угасити огонь.

— ДУЖЕ часто доходять до насъ вѣсти, якъ тяжко працюють и яку малу заплату мають робôтники при будовѣ каналу Панама. Теперь зъ другои стороны выйшло на верхъ, якъ по королѣвски жиють собѣ французкѝ інжінеры, котрѝ управляють цѣлою будовою. Они розкидають грошѣ на власнѝ приемности якъ полову, не дивлячись на гôркій станъ робôтниковъ. Щобы уприемнити собѣ жите, будують собѣ величавѝ віллѣ и мешканя для своихъ коней, величавѝ курники для курей и правдивѝ хаты для свиней. Одна така свиньска куча, що могла бы бути палатою для бѣдного робôтника, е призначена на помешкане для 200 свинокъ и коштувала 15 тысячь долярôвъ. Тѝ панове далеко бôльше дбають о худобу пр. свиню, якъ о людину-робôтника.

— ОДЕНЪ Нѣмець зъ Бадену заложивъ ся, що въ означеномъ часѣ, вôдбуде подорожь довкола свѣта зъ бочкою, котра важить 200 фунтôвъ. По сушѣ мавъ йти пѣхотовъ, а тоту бочку мавъ везти тачками. Подорожь свою вôдбувъ еще на шѣсть днѣвъ передъ речинцемъ, и повертаючи до дому, вступивъ до Ню-Йорку, де справили йому приняте.

— ЩОБЫ пôднести ровень просвѣты середъ угорскихъ Русинôвъ и другихъ народностей, уряджено тамъ минувшого року господарскѝ курсы въ 2500 селахъ, на котрыхъ брало участь 200 тысячь люда. Въ 320 селахъ уряджено курсы на пôвъ господарскѝ и домашного ремесла. На тыхъ курсахъ брало участь 12 тысячь селянъ.

— ЩОБЫ угорскѝ Русины мали способность бачити якъ повинно ся вести господарство на европейскій ладъ, и щобы заводили у себе рôжнѝ улѣпшеня, проте угорскій міністеръ рôльництва зачавъ закладати взôрцевѝ господарства по деякихъ рускихъ селахъ.

— ВЪ парижскомъ высшôмъ науковôмъ заведеню College de France, француский професоръ Люи Ляже, почавъ дня 8 грудня 1904 р. курсъ науки исторіи украиньской літературы. Професоръ Леже дуже добре знае украиньску мову, літературу и исторію, займавъ ся рôжными розкопками на Украинѣ вразъ зъ проф. Антоновичомъ и перший ввѣвъ науку украиньскои мовы у Франціи.

— ДО Коршилôвки въ Галичинѣ приѣхавъ возьный зелѣзничои почты до брата своеѣ жѣнки. Дня 18. м. м. дôстав нападу божевôльства зъ причины налогового піяньства. Жѣнка хотѣла вôдвести его до Кульпаркова, але вôнъ утѣкъ въ Пôдволочискахъ изъ зелѣзничои стаціи. Коли прибѣгъ до села Супранôвки, бѣгавъ по цѣлôмъ селѣ, потôмъ перейшовъ въ брôдъ рѣку геть и назадъ, дôставъ ся на трясавину и тамъ недалеко зелѣзничои будки померъ въ ночи въ болотѣ. На другій день взяли его до трупарнѣ въ Супранôвцѣ, де его й поховали.

— СПРАВУ дезертирства россійскихъ жидôвъ поясняе російске правительство въ урядовôмъ оголошеню про выслѣдъ асентирунку въ 1904 р. Всѣхъ обовязаныхъ до асентирунку було 1 міліонъ 4.075, а зъ того не ставило ся 41.489. Жидôвъ вôзвано до асентирунку 57.440, а зъ того здезертирувало 21.146. Въ деякихъ провінціяхъ було жидôвскихъ дезертирôвъ дуже высоке число, н. пр. въ ковненьской ґуберніи 84 прц., у вôльненьской 63 прц. и т. д.

— РУСИНЫ зъ Галичины, Буковины и Угорщины, що хочуть ѣхати до Америки, нехай пишуть по всякѝ поясненя до Rev. D. Dobrotwor 3—4 Bornstrasse, Bremen, Germany.

ЗАХОДЫ КІРҐІЗОВЪ И ТАТАРОВЪ.

Навить дикѝ и напôвдикѝ народы, входичѝ въ складъ російской державы, выступили зъ домаганями поправы свого невôльничого положеня. Такъ примѣромъ вырнеула „кірґіска справа“. Кірґізовъ е взагалѣ 6 міліонôвъ и всѣ вони магометане. Заселяють безмежнѝ степы въ округахъ: уральскôмъ, турґайскôмъ, акмолиньскôмъ, семирѣченьскôмъ, сирдариньскôмъ, ферґаньскôмъ, закаспôйскôмъ, надто въ ґуберніяхъ: оренбурской та астраханьской, а по части въ Хивѣ и Бухарѣ. Кірґіскій народъ, хочь веде переважно кочôвничій способъ житя, дорôсъ до зрозумѣня своихъ суспôльныхъ потребъ и ще на коронаціяхъ въ 1883 и 1896 рр. его представителѣ просили о утворене окремого духовного собору для своихъ духовныхъ справъ и покликували ся на свою вѣрнôсть ислямови и жалували ся на нетерпимôсть місіонарôвъ, котрѝ нищать имъ святѣ книги, писанѝ арабскими буквами. Про гражданку, незгôдну зъ исламомъ, Кірґізы не хотѣли и слухати. Теперь Кірґізы просять також о релиґійну терпимôсть, высуваючи ориґінальный арґументъ, що въ давныхъ часахъ ихъ великѝ полководцѣ: Чінґісханъ, Тамерлямъ и Батый кермували ся цѣлковитою толеранціею супротивъ пôдбитыхъ народôвъ. Економічнѝ постуляты Кірґізôвъ зводять ся до того, щобы ихъ земель не забирали для роздаваня російскимъ кольоністамъ; політичнѝ — до знесеня самоволѣ російскихъ урядниковъ. Отже Кірґізы пишуть нынѣ також меморіялы та петиціи, а писати вмѣють, бо мѣжь ними е такѝ, що покôнчили університеты. — Неменше ревно заходять ся около своихъ справъ Татаре „казаньского царства“, поселенѝ въ ґуберніяхъ казаньской, віятской, пермской, симбôрской, уфской, самарской, саратôвской, оренбурской, астраханьской и нижногородской. Цѣла ся Татарщина, що лишала ся до нынѣ по розбитю казаньского царства, числяча около 4 міліоны душь, домагае ся полѣпшеня свого положеня. Духовна ихъ управа (въ Оренбурзѣ), що кермуе умовымъ житемъ Татарôвъ, домагае ся реформы, о котру просить усердно въ петиціи, зложеной президентови рады міністрôвъ, С. Віттому. Татары хотять мати выбираного духовного голову (муфту) и членôвъ его управы, причѣмъ муфтъ повиненъ мати право представляти безпосередно цареви релиґійнѝ справы цѣлого мафіяту. Духовна управа, безъ участи адміністраційныхъ урядниковъ, рѣшалабы духовнѝ, шкôльнѝ и родиннѝ справы; татарскимъ мулламъ мають признати ся привілеѣ духовныхъ особъ.

БРАТСТВО

усп. Пр. Дѣвы Маріи въ Кросъ Форкъ, Па., вôддѣлъ Р. Н. Союза 88, буде принимати новыхъ членôвъ въ Маю и Червню за половину вступного до Братства и до Союза пôсля статутôвъ. Запрошаемо всѣхъ Русинôвъ на Кроссъ Форкъ, котрѝ еще не належите до Братства и Р. Н. Союза, щобысьте вступали до Братства и Р. Н. Союза, бо незнаете, що васъ чекае смерть чи калѣцтво.

Стефанъ Кѣнь,
секретарь Братства и Р. Н. С.

Лѣнь и некультурнôсть руского хлопа.

Коли ходить о выправдане нечувано низькои платнѣ на дворскихъ ланахъ, то галицкй паны трублять по всему свѣту, що нашъ хлопъ, лѣнивый и несправный до роботы, бôльшои платнѣ не заслугуе. Коли торôкъ треба було панамъ спинити зарôбкову еміґрацію нашихъ селянъ, то галицкій намѣсникъ у своимъ приснопамятнôмъ обѣжнику до старостôвъ покликавъ ся навѣть на якись нѣбыто урядовй справоздання, що, оскôлько робучій и справный Мазуръ завсѣгды буде въ Нѣмеччинѣ бажанымъ наймитомъ, остôлько рускй робôтники задля своеи лѣни не могуть мати выглядôвъ, щобы тамъ дôстати роботу. Взагалѣ нашй приятелѣ по цѣлôмъ свѣтѣ змалювали нашого селянина неробою, пяницею и дикуномъ, котрого не имае ся жадна культура. Забули сердечнй, що то вони самй такимъ его выховали своею вѣковою опѣкою, та ще й величезно прибôльшують его прикметы, ними самыми выплеканй.

Тымчасомъ, де лише гôрка доля зажене нашого бѣдолаха далеко вôдъ опѣки польскихъ панôвъ и австрійскои конституціи, всюды вôнъ на свѣжôмъ воздусѣ перемѣняе ся мовь вôдъ чарôвъ, — чи въ Бразиліи чи въ американьскихъ З'єдиненыхъ Державахъ, чи въ Нѣмеччинѣ чи въ далекôй непривѣтнôй Канадѣ. Не будемо ся розводити надъ тымъ, якъ нашй переселенцѣ поборюють найтяжшй услôвя житя въ пралѣсахъ Бразиліи, якъ розживають ся тяжкою працею въ Пôвнôчнôй Америцѣ, якъ въ Нѣмеччинѣ выказали ложь тыхъ якихсь нѣбы урядовыхъ справоздань (чиѣхъ?...): а послухаймо, що пишуть про нашихъ канадійскихъ хлѣборобôвъ.

Радникъ двору проф. Евгенъ Філіповичь въ лѣтѣ минувшого року ѣздивъ до Канады, щобы у еміґраційныхъ властей розвѣдати про справы еміґраціи взагалѣ, а зъ окрема еміґраціи австрійскои, та щобы на власнй очи побачити оселѣ и господарства австрійскихъ поселенцѣвъ. Отъ и списавъ вôнъ свои помѣченя у вѣденьскôмъ тыжневнику Oesterreichische Rundschau въ II. томѣ, 24. зошитѣ зъ д. 13. м. м. Зъ довгого а зъ кождого огляду незвычайно цѣкавого оповѣданя про кольонізацію Канады выймемо, розумѣе ся, те, що для насъ найцѣкавѣйше, — про поселенцѣвъ Русинôвъ зъ Галичины.

Передовсѣмъ не вôдъ рѣчи буде зазначити, що до набуваня землѣ въ Канадѣ установлено для Галичанъ (такъ само для переселенцѣвъ зъ Румуніи, Сербіи и Росіи) выимково тяжшй услôвя, нѣжь для иншихъ. Черезъ те Русины часто мусять ажь на зарôбкахъ складати собѣ грошѣ, поки заощадять тôлько, щобы набути землю. Всежь таки доси живе въ краинѣ Манітобѣ и въ захôдныхъ краинахъ (Асінібоя, Саскачеванъ, Альберта и Атабаска) около 80.000 австрійскихъ Русинôвъ на 400.000 всего населеня; а въ р. 1903 на 40.000 душь европейскихъ переселенцѣвъ зайшло до Канады 10.000 галицкихъ Русинôвъ. Про нихъ пише др. Філіповичь:

„Своею готовостію до найтяжшихъ робôтъ, стали ся Русины въ новôмъ краю дуже важнымъ чинникомъ. Що захôдна Канада стала ся приступною, въ тôмъ значну часть заслуги мають Русины. Вони будують зелѣзницѣ и дороги; а коли зароблять собѣ на стôлько, щобы набути землю, тодѣ управляють ґрунтъ зъ такою пильностію и вытревалостію, що имъ найбôльшу почесть приносить. „Зачисляемо ихъ до найлѣпшихъ поселенцѣвъ" писавъ менѣ заступникъ міністра внутрѣшныхъ справъ, а такій самый судъ чувъ я зъ устъ англійскихъ урядникôвъ. Нашй бѣднй, погорджуванй або що-найменше маловаженй Русины прийшли тамъ до почести. Въ тяжкôй и повнôй недостаткôвъ працѣ поселенця, е ихъ невыбагливôсть и фізична вытревалôсть цѣнною порукою успѣху. Я бачивъ ихъ, якъ зъ Китайцями и Японцями ночували на пôдлозѣ въ ждальняхъ желѣзничихъ дворцѣвъ; я въ долинѣ Саскачевану находивъ тй славнй галицкй лѣпянки; я чувавъ вôдъ другихъ, якъ вони працею рукъ справляли такй землѣ, зъ котрыхъ повтѣкали Ирляндцѣ, що тежь не належать до пещеныхъ. Але въ мѣру успѣху такожь и ростуть тй люде: вони вкôнци стають ся панами великого въ нашôмъ розумѣню господарства, котре обрабляють машинами, на котрôмъ годують по кôлькадесять штукъ худобы; вони выходять такожь на справныхъ купцѣвъ и учать ся не тôлько працювати якъ вôлъ, але й господарити якъ розважный пôдприемець."

„Цѣкаво буде навести дещо зъ урядовыхъ справоздань, якй поприходили вôдъ еміґраційныхъ урядôвъ Заходу до міністерства внутрѣшныхъ справъ; вони показують такъ згôдный судъ про нашихъ Галичанъ, хочь походять зъ рôжныхъ сторôнъ и кліматôвъ, що вже въ тôмъ е порука за ихъ вартôсть. Въ р. 1901 доноситъ аґентъ зъ Йорктону зъ Асінібои: „Въ остатныхъ двохъ рокахъ не богато було вплатъ на оселѣ, бо у поселенцѣвъ не було грошей. Найбôльше вплачували Галичаны. Тй люде выступають на передъ и складають вплаты. Тй, що залягають, сплатять, якъ припускаю, въ осени, коли вернуть зъ робôтъ. Поступы на ихъ земляхъ е дуже значнй; вони теперь е вызначными силами при всѣхъ хлѣборобскихъ роботахъ". Того самого року доносять еміґраційный комісарь и ґенеральный аґентъ на пôдставѣ основныхъ розслѣдôвъ и об'ѣздокъ. Першій пише: „Упередженє, яке у декого було зразу до тихъ людей, теперь цѣлкомъ щезло, хиба у тыхъ нѣ, що въ нерозумѣ своимъ жаднôй народности крôмъ своеи не хотять признати заслугъ. — Въ ихъ громадахъ, якъ мало въ котрыхъ иншихъ, нема злочинôвъ анѣ навѣть звычайныхъ проступкôвъ; такъ само не було въ нихъ пошестей, якй треба було поборювати у иншихъ поселенцѣвъ". А кольонізаційный аґентъ пише: „Про Галичанъ скажу, що вони у великôй мѣрѣ помогли побудувати нашй новй зелѣзницѣ. Корысть, яку вони намъ принесуть опôсля, буде такожь дуже велика. Вони не пускають ся на легку роботу, противъ нѣкого не пôднимають ся, нѣкому не роблять шкоды, а показали ся слухняными и пильными людьми. Въ ихъ хатахъ и оселяхъ въ каждôмъ разѣ найде ся те, чого доконуе пильнôсть и приставане на малôмъ. Зарôбку свого уживають дбало, а рѣчей, потрѣбныхъ до житя, накупили такъ богато, що стали ся важными консументами предметôвъ промыслу схôднои Канады. Тй, що передъ кôлькома роками остро ихъ судили, змѣнили теперь свою гадку. Мѣста и мѣсцевости, близькй ихъ оселямъ, пôдняли ся, якъ нѣколи передтымъ. Торговля розширила ся, а купцѣ зъ великою почестію говорять про ихъ чеснôсть и ретельнôсть."

Др. Філіповичь наводить еще одно урядове справоздане, замѣтне тымъ, що говорить ся въ нѣмъ о рускихъ селянахъ, котрымъ мовбы нарокомъ придѣлено незвычайно лиху землю. Довгій часъ не хотѣвъ еѣ нѣхто приняти, бо була страшно камѣниста и выставлена на повени. Давнѣйше колись мали еѣ Исляндцѣ, але жили лише зъ рыболовлѣ, а пустои, дикои землѣ анѣ не торкали. Отже справоздане каже: „Тую землю вôддано Галичанамъ, щобы показати, що таки можна на нѣй жити и зробити еѣ урожайною. И тй люде пôдняли ся тои задачѣ. Треба теперь бачити тй оселѣ и той поступъ, якій тй люде зробили середъ недостаткôвъ а часто таки нужды, щобы переконати ся, чого може доказати енерґія, тяжка праця и вытревалôсть. Живе тамъ около 600 галицкихъ родинъ, а 2.500 душь; богато зъ нихъ мае по 5—20 акрôвъ пôдъ управою. По бôльшôй части доконали тои роботы голыми руками, бо нѣчого бôльше не мали. Майже кожда родина мае корову; богато зъ нихъ мае по 20 штукъ худобы, взагалѣ мають 2.500 штукъ рогатого товару. Незвычайно дбають о насѣне и сѣють лише що найчистѣйше и найлѣпше, руками выбиране. И теперь, по трехъ рокахъ, показали, що пильною працею можна сю землю зробити урожайною. Вони умѣють такожь знаменито управляти городовину. Такожь и зъ суспôльного огляду роблять значнй поступы. Дуже дбають о выховане дѣтей и закладають въ цѣлôмъ окрузѣ школы; а учителѣ кажуть, що дѣти дуже розумнй и цѣкавй до науки."

Въ дорозѣ мавъ др. Філіповичь нагоду розмовляти зъ однымъ желѣзничимъ предприемцемъ, котрый об'ѣздивъ тй стороны, куды канадійска зелѣзниця хоче повести бôчный шляхъ. Отже той пôдприемець оповѣдавъ, що зъ усѣхъ осель, якй бачивъ, галицкй були въ найкрасшôмъ станѣ.

А якои то незвычайнои силы и енерґіи треба до того, щобы зносити те поселеньче жите — не тôлько задля конечнои фізичнои працѣ, але й черезъ самоту и тугу за людьми. Селъ тамъ поки-що нема; одна родина живе вôдъ другои вôддалена на кôлька кільометрôвъ; лише рѣдко лучае ся, що зъ однои хаты або й зъ границь однои оселѣ видно хату сусѣда".

Отсе выписали мы що найважнѣйше и найцѣкавѣйше зъ записокъ др. Філіповича, оскôлько воно вôдносить ся до славнои пѣсоньки нашихъ приятелѣвъ про лѣнь и некультурнôсть руского хлопа. Та чи засоромлять же ся вôдъ сего его опѣкуны въ краю?...

Зъ „Діла."

Хто лѣпшій?

(Гумореска.)

Посперечались разъ въ одному селѣ „ясный" панъ дѣдичь зъ арендаремъ Хаимомъ.

Дивна, та смѣшна була та ихъ суперечка, а головно не такъ та суперечка, якъ те, защо вони посперечались — навѣть не повѣривъ бы нѣхто! Отъ неначе тй малй дѣти...

Щось вони зговорились за свою доброту для руского хлопа, тай и на тôмъ прийшло саме до завзятои суперечки.

— Дѣдичь каже, що вôнъ лѣпшій для руского хлопа, а жидъ каже, що вôнъ.

— Але, що ты говоришь жиде! коли я лѣпшій вôдъ тебе для хлопа! — твердивъ дѣдичь.

— А коли я лѣпшій, яснѣ пане — обстае уперто при свому Хаимъ.

— Ану заложѣмъ ся, хто зъ насъ лѣпшій! — запропонувавъ дѣдичь, и заложились въ пятьдесятку.

— Ну, добре мы заложились, то ладно, але хто теперь удовôднить намъ, котрый зъ насъ лѣпшій? — запитавъ въ заклопотаню дѣдичь.

— То дурниця! — крикнувъ на те Хаимъ. — Покличемо до себе першого-лѣпшого хлопа, але такого що менѣ щось виненъ, щобъ бувъ залежный и вôдъ ясного пана и вôдъ мене, а вôнъ буде мусѣвъ правду сказати.

— Та добре! — згодивъ ся на те панъ и покликали до себе Хаимового довжника Гаврила Панасюка, котрый и вôдъ пана дѣдича бувъ зависимый, бо що-року вынаймавъ въ дворѣ пасовиско.

Оповѣли вони Гаврилови о що имъ ходить, зложили йому на руки по пятьдесятцѣ и сказали:

— Кладемо тобѣ за руки нашъ закладъ, якъ котрый зъ насъ закладъ програе, бере собѣ одну пятьдесятьку, а друга Гавриле для тебе, отже розсуди насъ по правдѣ!

— Тажь не инакше, лише по правдѣ розсуджу! — прирѣкъ Гаврило, стиснувъ въ долони грошѣ, ворухнувъ правымъ вусомъ, подумавъ трохи и вôдозвавъ ся:

— То вже бачите въ простого хлопа така вдача, якъ мае щось оповѣсти, або, що таке, то перше мусить сказати якусь приказку, або байку. Такъ отъ и я, закимъ розсуджу васъ, позволю собѣ сказати одну байочку, тôльки будьте ласкавй уважно еѣ выслухати:

— То було такъ. Въ одного господаря на подвôрю стояли побôчь себе вôзъ и сани, тай оба одного разу розговорили ся вони, тай посперечались мѣжь собою, такъ якъ ось и вы. — Вôзъ каже, що вôнъ лѣпшій для коня, а сани кажуть, що вони лѣпшй. И такъ довгенько вони собѣ сперечались, ажь нарештѣ заглянувъ вôзъ, якъ зъ стайнѣ выйшла стара, сухоребра, слѣпа на одно око шкапа.

— Ну, успокôймось — мовивъ вôзъ до саней побачивши шкапу — ось иде наша добра знакома шкапа, вона скаже намъ правду, хто е лѣпшій для неѣ, чи я чи ты?

Надôйшла шкапа до нихъ, тай вôзъ гукнувъ до неѣ зъ цѣлои силы: (бо та шкапа, най то буде межи нами, була собѣ нѣвроку глуха).

— Гей, ты стара! А скажи-но намъ щиру правду, хто зъ насъ лѣпшій для тебе, чи я моторный вôзъ, чи тй лѣнивй сани?

Стала шкапа, глянула на вôзъ и на сани посоловѣлымъ однымъ окомъ тай сказала голосно:

— Такъ воза, якъ и сани мусѣла я тягнути цѣлый свôй вѣкъ, на що пôшла вся моя сила. Такъ отже вы, що забрали у мене мою силу, е моими найбôльшими ворогами, тай таке саме лихо менѣ зъ воза, якъ зъ саней!

— Ну, я скôнчивъ, и судъ надъ вами скôнченый, значить вы ясный пане и ты Хаимъ — обидва програли закладъ, а я його выгравъ! Бувайте здоровй! — сказавъ Гаврило, стиснувъ сильно въ жмени грошѣ, тай выйшовъ.

Зъ „Нар. Рады".

Хлопска доля въ Росіи.

Пропаща война зъ Япаніею що разъ то бôльше приближуе цѣлковиту економічну руѣну Росіи. Росія се край головно рôльничій, вбогій на капіталъ, изъ молодою індустріею. Пôдъ абсолютнымъ режімомъ, що цѣхуе ся екстензивною, авантурничою політикою, корупціею правительства, яке глухе на потребы населеня, дбало тôльки про свои военничѝ цѣли, попадали верствы народнѝ крокъ за крокомъ що разъ глубше въ матеріяльну и культурну пропасть. Для своихъ фінансовыхъ и военныхъ спекуляцій потребувало російске самодержавне правительство безлѣчи покладного гроша въ державныхъ касахъ, якимъ теперь величае ся російскій міністеръ фінансôвъ Коковцевъ. До сего йшли російскѝ фінансисты послѣдныхъ лѣтъ двома шляхами: 1. добували за границею пожички, а 2. накладали на населене що разъ тяжшѝ податки. Те саме населене мусѣло рôвночасно платити заграници суменнѝ грошѣ въ видѣ процентôвъ чужимъ вѣрителямъ. Щобы спинити вôдплывъ російского гроша заграницю хопили ся російскѝ політики не до раціонального пѣклованя власнымъ нромысломъ, а до наивного меркантилізму, ставлячи незвычайно высокѝ оплаты вôдъ ввожуваныхъ заграничныхъ выробôвъ, черезъ що треба було протеґованымъ краевымъ фірмамъ оплачувати нечуванѝ сумы за далеко гôршѝ выробы. Прим. анґлійскѝ фабрики хотѣли для сибѣрскои желѣзницѣ доставляти шины по 70 коп. за пудъ; тымчасомъ правительство заплатило своимъ пѣклованцямъ за пудъ шинъ по 2 рублѣ; за шины переплачено за послѣдну добу будовы жел. держ. 151 міліонôвъ рублѣвъ. Пôсля обчислень міністерства фінансôвъ выдало прим. російске населене за выробы бавовнянѝ за одинъ рôкъ 123 міліонôвъ рублѣвъ бôльше, чимъ бы яло ся. За сей протекціонізмъ доплачуе російске населене рôчно 700 міл. рублѣвъ. Розумѣе ся, що львину пайку сихъ грошей платить селяньство, якому дае ся въ знаки ще й дорожня рôльничихъ машинъ, яка выплывае изъ звѣснои вже мытовои політики російского правительства.

Жажда грошевыхъ засобôвъ каже російскому правительству всѣми силами перти рôльничѝ верствы до вывозу збôжа за границю.

Міністеръ фінансôвъ Вишнеґрадскій высловивъ ся въ голодовôмъ 1891 р. ось якъ характеристично: „Самѝ не будемо ѣсти, а будемо вывозити.“ И справдѣ російске рôльництво выказуе значный експортъ: въ першихъ 4 мѣсяцяхъ 1904 р. вывезено за границю 167·4 міл. пудôвъ збôжа. Але се не природный вывôзъ, се силуваный вывôзъ мужикôвъ, якѝ не мають що ѣсти, не мають чимъ заплатити нечуваныхъ податкôвъ, не можуть продавати збôжа на своихъ торгахъ черезъ установлене диференціяльныхъ тарифъ. Податковый угнѣтъ російского мужика промовляе переконуючо изъ отсего обрахунку російского статистика: богата мужицка родина, що мае 1000 руб. рôчного доходу мусить платити третину сего на податки!

Щобъ розумѣти долю російского мужика треба глянути ще й на те, що его цѣле господароване дае крайно оплаканѝ добутки. Правда, пересѣчно выпадае на кожду мужичу голову въ Росіи бôльше землѣ, якъ у западноевропейскихъ краинахъ. На кожде господарство припадае прим. въ Росіи 12·5 десятинъ (1·0925 ha), коли прим. у Франціи три четвертины мужицкихъ господарствъ досягае тôльки до 5 десятинъ. Але російска десятина дае рôчного збору мізерныхъ 39 пудôвъ (по 16·38 кґ) збôжа, рôвночасно коли той самъ просторъ дае въ Анґліи 122, пôвнôчной Америцѣ 81, Франціи 70, Нѣмеччинѣ 75 а навѣть въ Австріи 70 пудôвъ. Колижь взяти въ рахубу те, що одну пяту часть збору треба обернути на засѣвъ, що богато землѣ стоить облогомъ, то правдивый зборъ изъ однои російскои десятины вынесе ледви одну третину збору изъ десятины французскои або и австрійскои. Землякъ дае въ Росіи такѝ малѝ зборы тому, що вона зовсѣмъ выяловѣла. Крайне убожество селянина не дае ему можности погноѣти еѣ, бо не мае худобы. Въ роцѣ 1851 припадало на одну голову 31·0 худобы а 1880 лишь 30·0 и спадае се число що разъ нисше такъ, що на 1000 десятинъ е всего 24·4 худобы рогатои, 17·0 коней, 38·1 овецъ и 91 свиней, хочь бы повинно бути при коняхъ 30 проц. бôльше, а при прочôй худобѣ ще въ пятеро тôлько.

Коли порôвнати высоту консумціи населеня по инишихъ краяхъ, изъ тимъ, що зъѣдае пересѣчно кождый мешканець Росіи, то ажь тодѣ побачимо, що російске населене въ чистôй нуждѣ и голодѣ. Ось въ Сполученыхъ Державахъ консумуе пересѣчно кожда людина 62 пудôвъ, у Нѣмеччинѣ 26 пудôвъ, въ Анґліи 26 пудôвъ, а въ Франціи 34 пуды збôжа при незвычайно великôй консумціи мяса й иншихъ средствъ споживныхъ, а въ Росіи, де мяса ѣсть ся дуже мало, припадае на кожду голову всего 18 пудôвъ ѣды. Для пôзнаня правдивого стану рѣчей, треба зважити що сѝ даты подаючѝ пересѣчну консумцію російского населеня е въ дѣйсности при мужикахъ далеко страшнѣйшѝ. Розумѣеть ся, що середъ такихъ обставинъ мужицтво деґенеруе ся, приростъ населеня слабне квантітативно, бо ось за послѣдныхъ 7 лѣтъ пôднесло ся число неспосôбныхъ до вôйсковои службы о 14 и пôвъ проц. на сто!

Отсе той рай мужицкій, до якого выслалибъ радѝ нашъ народъ наемнѝ рублелюбы. Але трѣщуть вже стѣны російскои тюрмы, вона розвалить ся и въ руинахъ погребе виновникôвъ сего народного горя вразъ изъ усѣма гончими, що гасять изъ усіеи силы свѣтло волѣ и свободы російского люду.

ДОПИСИ.

Зъ Jersey City, N. J.

Позаякъ нѣхто не звернувъ уваги на допись яка була свого часу въ „Свободѣ“ п. з. „Чого намъ потрѣбно“, то я хочу кôлька слôвъ про неи сказати. Неввважаю за вôдповѣдне поучовати піякôвъ въ сей спосôбъ якъ се зробивъ авторъ. Лѣпше вчити ихъ живыми примѣрами зъ житя, на пр. що тамъ попились и побились а опôсля забрали ихъ до корту и яку мали кару; або якъ се було въ „Свободѣ“, що оденъ дôставъ 10 лѣтъ вязницѣ за се, що по пяному убивъ другого и т. и. А ще лѣпше, думаю, подавати чому чоловѣкъ той або сей самъ переставъ пити. Рôвножъ не бачу въ тôмъ нѣчого злого, если бы выходила часопись духовного змѣсту або жѣнки були зъорганізованѝ такъ якъ вже зъорганізованѝ мущины. Таке порôвнуване людей зъ курми, говорене, що куры хотѣлибъ пѣяти, а щобъ когуты яйця несли, уважаю за невôдповѣдне и смѣшне. Такожь дивно менѣ, що деякѝ люде подають до „Свободы“, що тамъ або тамъ бузько принѣсъ дитину. Такѝ придабашки хиба для дѣтей а не для дорослого народа. Якъ бы такъ „бузько принѣсъ“ кôлькоро або кôльканайцятеро наразъ, то се булабъ новина, але если „принесе“ лишь одно, то се на порядку дневнôмъ.

С. И. Сѣмкôвъ.

Зъ Sayre, Pa.

Веселѝ були для насъ днѣ 25. и 26. Цвѣтня, бо въ тыхъ дняхъ на нашу прозьбу приѣхавъ до насъ о. Н. Струтиньскій зъ Olyphant, Pa., щобы намъ подати духовну потѣху. Сповѣдь вôдбувалась 25-го вечеръ и 26-го рано въ тутешнôмъ костелѣ а опôсля Служба Божа пôдчасъ котрои почули мы гарну науку. Пôсля Службы Божои вôдбулось такожь миропомазане дѣтей и свячене пасокъ. Тому на сѣмъ мѣсци складаемо подяку о. Струтиньскому, и его помôчникови за ихъ труды.

Нового у насъ небогато, хиба що недавно ишовъ улицею оденъ Американецъ зъ дѣвчиною, а зъ другои стороны надôйшовъ Италіянець и его потрутивъ. Тодѣ Американецъ ударивъ Италіянця въ лице а той вытягнувъ револьверъ и стрѣливъ до него 2 разы та зранивъ, хочь и не смертельно.

Гр. Ковалевичь, секр.

Зъ Eleanor, Pa.

У насъ на Еліаноръ, у шафтѣ лучила ся страшна катастрофа, въ наслѣдокъ чого 13 робôтникôвъ зôстало убитыхъ, а одинъ дуже тяжке покалѣченый. Нещасте лучило ся 27. Апрѣля въ ночи, 20. минутъ на десяту. Мѣжь убитими суть два Русины. Оденъ въ нихъ належавъ до Руского Народного Союза и до Братства вôдъ 1899 року, его имя Ладна Асафатъ. Полишивъ жену и трое дѣтей, а походивъ зъ села Сыротъ Орловъ, шариска столиця, мавъ лѣтъ 39. Похоронъ вôдбувъ ся дня 29. Апрѣля.

Приступайте братя Русины до Руского Нар. Союза въ Америцѣ, бо нѣхто не знае яка кого чекае смерть чи то у роботѣ або де у дорозѣ. Нехай кождый приступае до „Союза“ безъ взгляду на се въ якôй роботѣ робить.

Онуфрій Ксеничь.

З Вінніпеґ, Канада.

В 16. ч. „Свободи“ підписані Николай Гладкий і Василь Кудрик відповіли на допись в 12 ч. „Свободи“ з Вінніпеґу, в котрій стали оборонцями о. Гури і Русинів.

Насамперед мушу тим панам „оборонцям“ сказати, що в дописи не говорилось о всіх Русинах, а лише деяких, і діла їх були стверджені фактами, але пани „оборонці“ стараються доказати, що автор статі ганьбив Русинів, і брешучи представив їх в злім сьвітлі перед сьвітом. Позаяк я не хочу бути брехуном але напротив, то наведу еще кілька фактів. Дня 1-го апріля с. р. на 635 Dufferin Ave. Павло Делявскій, Стефан Колюк, Гринько Павлюк і Николай Ділай побили і дуже ранили Гринька Вінтоника, котрого мусіли відвезти до шпиталю. Дня 7-го апріля с. р. Павло Палій, Томко Корчиньскій, Федь Пастернак, Данило Корнило і Іван Сьвітский побили и дуже ранили Николая Оралюка, з 525 Jarvis Ave., і всі они дня 11-го с. м. були суджені в містовім корті, і Далевскій дістав оден рік, Стефан Колюк 9 місяців, Ділай 6 місяців, а прочі шість по 4 місяці арешту, зобовязаним тяжкими роботами. То вже досить Русинів за оден тиждень, і пани „оборонці“ мусять знати, що то не ті самі о котрих було сказано в дописи в 12 ч. „Свободи“. „Оборонці“ Русинів і о. Гури най лише возьмуть анґлійску часопись „Free Press“ або „Telegram“, а там все ясно зобачуть, що привело до тих бійок як не піяньство? А „оборонці“ встидалибись боронитись піяньство, та ще боронять о. Гуру, котрий позволив на сю „забаву“ 27-го лютого з пивом і горівкою в старій церкві. Я спитаюсь „оборонців“, чи се лише 27-го лютого а більше чи не було таких моральних забав? „Оборонці“, як видно із їх дописи, суть еще недавно в Вінніпеґу, а може й в Канаді. і не дивно, що не знають того всего і боронять може навіть на сліпо або по указу, а мене називають шляхтичем в позиченім контушу, хотяй я уже 9 років в Вінніпеґу.

Що до Блажовского то чи неправда, що католицкі круки напосілись его з'їсти і о. Гура присягав, що Блажовский пишучи про его поведене ся з Русинами, образив его пишучи правду, на підставі фактів. Чи так робити повинен о. Гура? Чи по словам Евангелія хотяйби Блажовский і неправду писав, він не мав сказати, „отпусти їм! не знають бо що творять“. Коли „оборонці“ хочуть фактів, то я їм наведу їх цілу купу. А теперь прошу скажіть п. „оборонці“, чи ті що покривають мордерства, злодійства і всякі неморальні забави, не суть такі самі як і ті, що їх творять? Я знаю лїпше як „оборонці“, що в Вінніпеґу суть Русини, що заслугують пошани, але на жаль таких дуже мало. Чи самі ті, котрих ви уважаете за честних, не тримали в своїх домах горівки, і пива, та продавали в неділі Русинам? Они суть ваші сусіди, найблизші коло церкви. Чи не платили они кари? А ще е їх більше. Чи в дописи в 12 ч. „Свободи“ вся вина спадае на о. Гуру? Кождий бачить, що ні; там пятнуесь тих, котрі на се заслужили, а коли гогорить ся о Русинах, то не о всіх, але я можу сьміло сказати, що більша половина не обходить ся добре. Возьміть п. „оборонці „Telegram“ з дня 11-го цвітня і читайте, що того дня було в суді Русинів десять за напад і побите, 6 за піяньство, а 7 за крадіж, разом 23, а других народностей лише 8 всіх. Тепер судіть: в Вінніпеґу есть 100.000 народа, з того разом Русинів і Поляків есть лише 5 процент, або 5 тисяч, а прочі кругі народности. Колиб та Русинів і Поляків було стілько що других, щоби тогди було? Я пятную і буду пятновати всіх, котрі, зле роблять, а вину складавем і складаю на проводирів народа, бо проводирі ту в Канаді, стараються ся нарід еще гірше затемнити і розпіячити, а се було-би гріхом для мене, абим тим проводирам не показав їх блудів. А п. „оборонці“ і на дальше можуть їх боронити, коли схочуть. Що до мого имени то я его тогди дам коли того буде потреба, а тепер не бачу жадної на се потреби.

Вінніпеґ, 22-го апріля 1905 р.

Той сам.

Руска Бурса Ремѣснича и Промыслова у Львовѣ.

78

Кôлька лѣтъ тому назадъ засновали галицкѝ Украинцѣ Руску Бурсу Ремѣсничу и Промыслову. Зô звѣту сеи Бусы за 1904 рôкъ довѣдуемъ ся, що въ минувшôмъ роцѣ давала Бурса удержане 28 питомцямъ, зъ котрыхъ 13 ходило до школы промысловои а прѣ побирали науку у мвстрôвъ. Питомцѣ Бу[...] майже выключно селяньскѝ сыны и сироты. Бурса розвиваесь не дуже гарно задля браку потрѣбного грошей. Народъ не зрозумѣвъ ще ваги такои Бурсы а польскій соймъ и радѝ повѣтовѝ не хотять давати грошей на рускѝ Бурсы. Тому Бурса не розвиваесь якъ ся належить. Єслибы були грошѣ, Руска Бурса Ремѣснича и Промыслова моглабъ помочи що рокъ соткамъ рускихъ хлопцѣвъ стати ремѣсниками а въ сей спосôбъ причинилась бы и скрѣпленя руского елементу по галицкихъ мѣстахъ. Членомъ сеи Бурсы можъ бути кождый Русинъ, котрый заплатить на рôкъ [...] короны, або доляра. Єслибъ хто зъ американьскихъ Русинôвъ хотѣвъ стати членомъ Рускои Ремѣсничои и Промысловои Бурсы у Львовѣ може заслати грошѣ на руки еѣ касіера Ив. Бачиньского, Ринокъ ч. 10, Львôвъ, Galicia, Austria.

Думка в Чужині.

Ой коли я був ще маленький
Жив у батька в ріднім селі,
Я не знав що плач, що горе,
Бо тогди було добре мені.

Сестри мя любили, родичі кохал[и]
Знали мя люди чужі і свої —
Я був веселий, чом ся мав смути[ти]
Коли там було добре мені.

Весною і літом пасав я вівці
При гаях зелених, при лозині,
Птиці сьпівали, я грав на сопівці
О, тогди було добре мені.

Ходив я до школи, учив ся читат[и]
Учились зо мною товариші мої,
Тужив я що правда до гаїв, сопівки
Але й так було добре мені.

Коли я підріс, перестав вже пасти
Помагав я батькови в управі рі[лі]
Батько за плугом, я поганяв кон[і]
Ой, тогди було добре мені.

Однак небавом щасте ся змінило,
Змінилась і доля мені:
Родичі поснули у могилі спати,
Ой тогди сумно стало мені.

Сестри віддали ся тай жили щаслив[о]
Мужів мали вже й діточки свої —
А я сам лишив ся, хоть рідній хатин[і]
Однак було сумно мені.

Чужії люди рілю управляли.
Яку полишили родичі мені.
Мене молодого в чужину прогнал[и]
Ой сумно тогди було мені.

Ішов я в чужину, ішов я в далек[у]
Однак лишив когось у ріднім сел[і]
Ти, милий Боже, лише о тім знаєш
Як тажко було прощатись мені.

Жию я тай тужу в тій чужій краї[ні]
І серце від жалю дрожить у мені —
Чи вона здорова? чи мя споминає,
Ой сумно, сумно у тій чужині...

Михайло Біля[...]

„SVOBODA“
(LIBERTY)
: RUTHENIAN WEEKLY
olished every Thursday
209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

ms: Two dollars a year.

Established 1893

dvertising rates furnished
application.

itered as second-class matter July 16
at the post office at Scranton, Pa.
the Act of Congress of March 3,

„Свобода“
иись для руского народа въ
рицѣ и органъ „Р. Н. Союза“,
одить що тыждня въ Четверъ
и коштує:
Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
тарого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

личане можуть замовляти „Свободу“
въ Книгарню Шевченка ул. Чарнець-
26, Львôвъ.

плачувати ґазету треба все-
зъ горы.

рошъ треба посылати въ реджістрова-
ъ листѣ, або черезъ експресовый, або
товый money order (мони ордеръ). Мо-
order, то є карточку, котру достанете
ъ почтаря або аґента на експресовôмъ
сѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не
ми грошей достати.

дресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣ-
ти мусить подати намъ, кромѣ
вого, такожь свôй старый адресъ.

краиньска мова а російскій урядъ.

Въ справѣ скасованя за-роны св. Письма въ у-раиньскôй мовѣ появило урядове оповѣщене п. г. „Объ отмѣнѣ ограни-тельныхъ мѣръ по изда-ю св. Писанія на мало-оссійскомъ языкѣ“.

Звучить оно въ москов-ôй мовѣ:

„Комитетъ Министровъ лагалъ:

1) Отмѣнить ограничи-льныя мѣры, установлен-ыя для изданія книгъ Свя-еннаго Писанія на мало-сскомъ языкѣ, съ тѣмъ днако, чтобы на каждое кое изданіе испрашива-сь благословеніе Святѣй-аго Синода, и

2) Настоящее заключеніе одности на Высочайшее го Императорского Вели-ества благовоззрѣніе от-ѣльно отъ прочихъ пред-оложеній Комитета по и-полненію п. 6. Именного ысочайшаго Указа 12. де-абря 1904 года.

Государь Императоръ, въ 5 день февраля 1905 г., оложеніе сіе Высочайше тердить соизволилъ“.

Въ повышшôмъ урядовôмъ озпоряджено наша мова азвана языкомъ (такъ амо якъ называе ся въ ро-ійскихъ урядовыхъ актахъ московску и польску мову) а не „нарѣчемъ“, якъ еѣ азывають галицкѝ, буко-иньскѝ, угорскѝ та амери-аньскѝ, перевертнѣ-мо-сквофілы!

Першою книжкою св. Письма, яка мае выйти на основѣ повысшого розпо-ряджения, буде Євангеліе, переложене на украиньску мову Морачевскимъ ще въ початку 1860-ыхъ роковъ. Тогдѣ комісія зъ духов-ныхъ осôбъ, розглядаючи сей перекладъ зъ богослов-скои точки погляду, оре-кла, що вôнъ „вѣрный под-линнику и выполненный хорошо“, а члены академіи наукъ Востоковъ, Никитен-ко и Срезневскій, оцѣню-ючи перекладъ изъ науч-нои стороны орекли, що переведене Морачевскимъ евангеліе „есть въ высшей степени трудъ замѣчатель-ный и полезный“; що мова перекладу „можно сказать, блистательно выдерживаетъ испытаніе этого рода и у-ничтожаетъ всякое сумнѣ-ніе многими питаемое, въ возможности выразить (у-краиньскою мовою) возвы-шенныя чувства сердца“; що „нѣтъ сомнѣнія, что пе-реводъ евангелія Морачев-скаго долженъ сдѣлать епо-ху въ литературномъ обра-зованіи малоросійскаго на-рѣчія“. (Сорокъ лѣтъ тому назадъ академики называли украиньску мову ще „на-рѣчем“; нинѣ не лишь ака-демія наукъ, але й само правительство называе еи „языкомъ“). Навѣть тог-дѣшный міністеръ просвѣты Ґаловнінъ, зъ точки про-свѣтного характеру пере-кладу, орѣкъ бувъ: „Мало-россійскій переводъ еванге-лія, исправленный духов-ною цензурою, составитъ одно изъ прекраснѣйшихъ дѣлъ, которыми ознамено-вано нынѣшнее царствова-ніе (Александра II.) и ми-нистерство народнаго про-свѣщенія должно желать этому дѣлу скорѣйшаго и полнаго успѣха“. Однакожь, мимо тыхъ оречень духов-нои комісіи, академіи на-укъ и міністра просвѣты, св. синодъ спротививъ ся надрукованю того еванге-лія зъ оглядôвъ „полити-ческихъ“ (св. евангелистôвъ синодъ узнавъ політичными аґітаторами, а що годѣ бу-ло ихъ за „украинофилскую пропаганду“ выслати на Сибѣръ, якъ повысилано у-краиньскихъ патріотôвъ, то бодай оголошено ихъ „за-прещенными“). И треба бу-ло ажь часу сорокъ и кôль-кохъ лѣтъ, щобы зняти се „запрещеніе“ — и то на на-тискъ академіи наукъ, на стверджене великимъ кня-земъ, що Украинцѣ „стра-стно желаютъ“ читати сло-во Боже въ рôдной мовѣ и на запеpечене двома міні-страми справъ внутрѣш-ныхъ (Плевымъ и Свято-полкомъ-Мірскимъ), що пе-рекладъ евангелія не мае нѣчого спôльного зъ полі-тикою.

Скасоване забороны св. Письма въ украиньскôй мо-вѣ, котре въ додатку ще буде друкувати ся фонети-кою, тяженько заболѣло на-шихъ москвофілôвъ; для нихъ се „ужасъ надъ ужа-сами!“...

Та дарма! Нынѣ „умо-изступленіе“ въ „святой Россіи“ дôйшло вже до то-го, що навить такій князь Мещерскій пропаґуе въ сво-имъ „Гражданинѣ“ скасова-не указу зъ 1876 року! Кн. Мещерскій умѣстивъ пи-сьмо зъ „Южнои Руси“ (У-краины) якогось бувшого „исправника“ а теперь „по-мѣщика изъ дворянъ“, ко-трый промовляе и за ска-сованемъ того указу и за украиньскою мовою въ школахъ, бо на Украинѣ дѣти „трудно понимають книжную рѣчь“ (москов-щину), и за дозволомъ ча-сописей въ украиньскôй мовѣ, бо Украину залива-ють революційнѝ украинь-скѝ часописи выдаванѝ за границею, а тыхъ часопи-сей друкуе ся — цѣлѝ горы!

„Страшно подумати — пи-ше авторъ — яка каша може въ найблисшôй будучности заварити ся тутъ, въ юж-нôй Росіи! Довго здер-жуваный правительствомъ штучными загатами розви-токъ народнои літературы въ украиньскôй мовѣ най-шовъ собѣ выходъ въ дру-гôмъ напрямѣ и мы вже не въ силахъ бороти ся зъ не-вздержнымъ потокомъ, що розливае ся все ширше й ширше. Сей потôкъ гро-зить нашôй безпечности и добру вôтчины. Загатити его нема силы й небезпеч-но, щобы вôнъ не розôр-вавъ загати и не наробивъ ще бôльшои школы... Кня-зю! во имя спасеня Росіи звернѣть увагу, що довше держане малорускои літе-ратуры пôдъ надзвычай-нымъ гнетомъ грозить намъ страшными нещастями. Не допускаючи розвитку ле-ґальнои украиньскои пре-сы, правительство тымъ са-мымъ помагае розширеню пресы нелеґальнои и каже намъ, помѣщикамъ, танцю-вати на вулканѣ, готовôмъ леда хвиля выбухнути. Що они собѣ тамъ, у Петер-бурзѣ, думають?... Горе намъ!“

Де два бють ся, третій користае.

Кождому звѣстна пого-вôрка, що де два Русины зберуть ся, тамъ є три партіи. Такъ дѣесь оно не-разъ у краю, але може ще бôльше є се правдою про Русинôвъ въ Америцѣ. Въ старôмъ краю рôжнѝ рускѝ партіи мають певнѝ пôд-ставы, люде що зачисля-ють ся до однои або дру-гои партіи, роблять се мен-че або бôльше свѣдомо, а у насъ и партіи не партіи и приналежнôсть до нихъ несвѣдома а припадкова, оперта не на власнôмъ ро-зумованю та переконаню а на слѣпôй вѣрѣ въ слова другихъ, на кумôвствѣ и т. п.

Але роздѣлъ є. Москво-філъ не любить и уникае радикала, радикалъ мос-квофіла, православный уні-ята и протестанта, Русинъ галицкій Русина угорского и т. д. Що зъ того выхо-дить? Выходить, що кож-да „партія“ живе для себе своимъ вузенькимъ парафі-яльнымъ житемъ, а чужѝ зъ насъ користають.

„Земля наша велика и богата лишь порядку у нѣй нѣтъ“ — мали колись говорити до Варягôвъ на-шѝ предки и покликали ихъ панувати надъ собою. Таке саме дѣесь и теперь. Русинôвъ въ Америцѣ мно-го, бо около пôвъ міліона, и богацтво у насъ є, але чужѝ надъ нами панують, чужѝ зъ насъ користають. Майже вся торговля спо-чивае въ чужихъ рукахъ, купуемо все у чужихъ, по-силаемо грошѣ до краю и купуемо шифкарты у чу-жихъ, навить пемо у чу-жихъ. Всѣхъ рускихъ биз-несменôвъ на купу є мік-роскопійно мало, а и тѝ якихъ маемо — бѣднѝ. На пальцяхъ можна порахова-ти тихъ, що доробились я-кого такого маетку, мѣжь тимъ якъ чужѝ заробляють на насъ що року міліоны. Єсли говоримо про чужихъ, то розумѣемо пôдъ тимъ кождого не Русина, отже: Жида, Англика, Поляка, Словака, Мадяра и другихъ. Хтожь сему виненъ?

Нѣхто, якъ лишь мы са-мѝ, що все дробимо и дро-бимо нашѝ силы. Зъ бôль-шихъ партій робимо менчѝ, зъ менчихъ ще менчѝ и такъ дальше и дальше ажь вкôнци кождый є партія самъ для себе. Розумѣе ся, що при такихъ обставинахъ всякій поступъ є дуже спиненый.

Та бо се дѣлене шко-дить намъ не лишь пôдъ взглядомъ матеріяльнымъ, але оно шкôдне намъ та-кожь пôдъ взглядомъ наці-ональнымъ. Тутъ чужѝ вы-користовують насъ не мен-че, и всисають въ свои ор-ганізмы. Рôжниця мѣжь выкористовуванемъ націо-нальнымъ а матеріяльнымъ є однакъ тая, що коли имя тихъ, що выкористовують насъ матеріяльно є „легі-онъ“, то тихъ, що хотять выкористовувати насъ на-ціонально є трохи менче. Рôвножь и се треба зазна-чити, що коли народъ мен-че бôльше свѣдомый тихъ хто выкористовуе его ма-теріяльно а навить робить деякѝ зъусиля, щобы запо-бѣчи сему, то въ справѣ нашого національного вы-зискуваня панують думки якъ найбôльше помотанѝ та поперекручуванѝ.

Богато, примѣромъ, го-ворить ся и пишесь про польщене, мадяризоване та московщене Русинôвъ въ Америцѣ, а лишь дуже ма-ло про словачене, мѣжь тимъ, якъ на нашу думку, американьскимъ Русинамъ грозить зъ огляду націо-нального бôльша небеспе-ка зô стороны Словакôвъ якъ зô стороны якои не-будь другои народности.

Чому? Поляки въ Аме-рицѣ мѣшанѝ: є Поляки не лишь зъ Галичины, але такожь зъ Росіи и Нѣмеч-чины. Польщене Русинôвъ — се спеціяльнôсть галиц-кихъ Полякôвъ, котрѝ чис-ломъ тутъ невеликѝ, інте-лігенціею не дуже высокѝ, тому и польщене Руси-нôвъ не ведесь на велику скалю а де ведесь, тамъ се дѣесь при помочи католи-цизму. Небезпеченьство зъ боку Полякôвъ ще тому не такъ дуже велике, що у-горскѝ Русины, зъ невѣдо-мыхъ блисше причинъ, по-просту ненавидять навить самого имени „Полякъ“ а галицкѝ, кромѣ найтем-нѣйшихъ, перенѣсши не-одно зъ боку польскои шляхты въ Галичинѣ — такожь уникають Поля-кôвъ.

Про мадяризацію Руси-нôвъ въ Америцѣ не може бути и мовы. Вправдѣ де-якѝ ренегаты мадяроны радѝбъ щобы угорскій Ру-синъ чувъ ся Мадярономъ, але се имъ нѣякъ не вдае ся. Угорскій Русинъ въ А-мерицѣ зъ выняткомъ не-многихъ зôпсованыхъ мѣс-кихъ робôтникôвъ, форна-лѣвъ, „кочішôвъ“ и т. п. ненавидить мадярства и Мадяромъ нѣколи не стане.

Що до московщеня, то оно такожь не тѣшить ся великими успѣхами. Поми-мо московскихъ букварôвъ по школахъ, московскихъ пѣсеньокъ и намаганя ся говорити по московски, де-якими, що стоять блисше престола, народъ говорить по лемкôвски або угрорус-ки. Впрочѣмъ змѣна на лѣпше въ російскôй Укра-инѣ мусить и тутъ вôдби-тись вôдгомономъ.

Остае словаччина, котра вѣдаесь сильнѣйше въ а-мериканскій рускій народъ, якъ польщина, мадярщина и московщина не лишь мѣжь угорскими, але и га-лицкими Русинами. При-чинъ до того богато. Угор-скій Русинъ не бачить во-рога въ Словакахъ якъ ба-чить галицкій въ Полякахъ, бо они зносили разомъ од-но и те саме ярмо. Кромѣ того они сусѣды. Словакъ спритнѣйшій, волочивъ ся по цѣлôмъ свѣтѣ, скорше прийшовъ до Америки и и скорше зъорганізовавъ ся, а добросердечный У-горскій Русинъ прийшовъ пôзнѣйше до Америки и въ словацкôй интелігенціи при мадяроньствѣ свои власнои, побачивъ найблисшихъ ему проводирôвъ. Треба памя-тати, що галицкѝ Русины хочь бôльше свѣдомѝ наці-онально, прийшли пôзнѣйше до Америки, такъ що сло-вацкѝ „патріоты“ вспѣли на добре обмотати угор-ского Русина въ свои сѣти. Впрочѣмъ робили и роблять се не даромъ, бо мають зъ того бизнесъ. Пятнуючи угроруску „інтелігенцію“ мадяронами а галицко-рус-ку ненавистными „Поляка-ми“ — роздѣляли народъ вôдъ „проводирôвъ“, вôвцѣ вôдъ пастырôвъ. Опôсля пôдъ покришкою панславіз-му (въ чѣмъ помагають имъ свѣдомо чи несвѣдомо та-кожь москвофілы и право-славнѝ) ширили пансловац-тво, кажучи, що то „вшиц-ко едно“. Въ сей спосôбъ словацкѝ організаціи наха-пали немало членôвъ зъ помѣжь Русинôвъ, словацкѝ бизнесмены костумерôвъ, а словацкѝ католицкѝ попы (протестантскѝ Словаки се незначна менчôсть) парафі-янôвъ. За примѣромъ угор-скихъ Русинôвъ идуть та-кожь Русины галицкѝ, о-собливо тамъ, де число ихъ дуже мале и такажь свѣ-домôсть національна. Сло-вомъ, небеспека зô сторо-ны Словакôвъ бôльша вôдъ всѣхъ другихъ и американь-скѝ Русины борючись про-ти всякихъ другихъ чужихъ впливôвъ нѣякъ не повиннѝ на се забувати. Словаччина тимъ страшнѣйша для а-мериканьского Русина, що она ему найблисша а близь-кій ворогъ все небеспеч-нѣйшій якъ дальшій.

Пишучи отсѝ стрѣчки мы не мали намѣру вщѣплю-вати ненависти у Русинôвъ супротивъ котрои небудь народности. Розумный чо-ловѣкъ повиненъ шанувати кожду народнôсть, але рôв-ночасно боронити права своеи власнои. На се и-менно хотѣли мы и звер-нути увагу нашихъ чита-чѣвъ, щобы колись не було за пôзно, если зъ усѣхъ а-мериканскихъ Русинôвъ хо-чемо коли вытворити одну свѣдому, одноцѣльну аме-риканьску Русь.

Майнеры організують ся.

Зъ достовѣрныхъ жерелъ довѣдуемъ ся, що вô всѣхъ округахъ де юніи доволѣ сильнѝ, майнеры орґанізу-ють ся чимъ разъ бôльше та збôльшають свои ряды новыми членами.

На се повиннѝбъ зверну-ти увагу майнеры живучѝ въ округахъ, де юнія ще не дуже сильна. Юнійнѝ робôтники мусять все мати ся на осторожности, все дбати о свою організацію, инакше капіталисты ста-нуть заводити старѝ по-рядки, обнижати ихъ плат-ню и т. п.

Неоденъ Русинъ прий-шовъ до Америки лишь завдяки своимъ зъусилямъ. Неоденъ мусѣвъ и неодно перетерпѣти заки тутъ дô-ставъ ся. Бôльшôсть Ру-синôвъ, якѝ прийшли тутъ знайшли въ Америцѣ лѣп-шѝ условины житя якъ тѝ, що мали въ старôмъ краю. Щобы тѝ условины житя не погôршились а противно ще полѣпшились, треба, щобы всѣ робôтники були організованѝ. Лишь спôль-ними силами могуть се зробити, бо оденъ въ полю не воякъ.

Кажуть, що дорослѝ ро-бôтники по майнахъ заро-били минувшого року пе-ресѣчно о 200 долярôвъ бôльше, якъ въ 1901 роцѣ. Позаякъ такихъ робôтни-кôвъ є около 150.000 то выходилобъ, що дорослѝ майнерскѝ робôтники за-робили при помочи юніи 200 разы 150.000, се есть 30 міліонôвъ долярôвъ. Ро-зумѣе ся, що сей рахунокъ є пересадженый. Тôлько ю-нійнѝ майнеры не заробили, всежь таки на можна за-перечити, що кôлька лѣтъ тому заробокъ юнійныхъ майнерôвъ бувъ менчій якъ теперь.

Чижь се не є доказомъ, що кождый робôтникъ по-виненъ належати до юніи? Та що організація повинна бути безпрерывна. Єслибъ тѝ робôтники де юнія вже сильна, перестали органі-зуватись, то деякѝ члены вôдступилибъ вôдъ неѣ, опôсля вôдступалибъ все бôльше и бôльше и такъ юнія чимъ разъ бôльше

ставала бы слабшою. Чимъ больше робôтниковъ въ юніи, тимъ она сильнѣйша. Чимъ сильнѣйша юнія тимъ высша заробôтна плата и лѣпшй условины працѣ.

Зъ сего не выходить, щобы юнійнй робôтники въ тихъ мѣсцевостяхъ де юнія слаба, мали тратити духа та надѣю на полѣпшене своеи долѣ. Нѣ, если навить де є лишь оденъ робôтникъ на сто въ юніи, то и тамъ можна зробити много доброго. Той оденъ може намовити до юніи свого пріятеля, его пріятель знову другого и такъ дальше. Въ сей способъ черезъ безнастанну працю можна зробити юнію дуже сильною. Такъ поступали люде по всѣхъ другихъ мѣсцевостяхъ. Коли ходить о намовлене кого до юніи, то тутъ найбôльше помагають аргументы грошевй. Нема чоловѣка, якій не схотѣвъ бы заплатити 6 долярôвъ до юніи, щобы за те дôстати 200 долярôвъ. А таки случаѣ дѣйстно денегде бувають. Въ 1900 роцѣ майнеры дôстали пôдвышку о 10 процентъ. Въ 1902 дôстали другу 10 процентову пôдвышку и 4 1/3 проценту на мѣсяць пôдвышку на пôдставѣ такъ званои слайдінгъ скейлъ. Значить, въ протягу 5 лѣтъ они зискали майже 25 процентову пôдвышку, знижене годинъ працѣ зъ 10 на 9 и знижене цѣны пороху зъ 2.75 на 1.50 за кеґъ, зыскали угоду, що треває за 3 роки и судъ полюбовный, що розбирае всякй ихъ кривды та полагоджує спoры.

Єсли другй осягнули такъ важнй результаты, чому не моглибъ вы ихъ осягнути? А бодай чому не пробуете? Єсли потреба, головный урядъ юніи може прислати вамъ свого организатора и помочи вамъ зъорганізуватись. Памятайте, що великихъ результатôвъ можна надѣятись лише тогдѣ, если будете безпреривно працювати и не будете тратити духа.

Заворушеня въ Росіи.

Варшава 30 цвѣтня. Тутешнй соціялисты масами розкинули помѣжь робôтниковъ вôдозвы, взываючй до ґенерального страйку, почавши вôдъ подедѣлка, се е вôдъ 1 мая. Єсли справдѣ прийде до ґенерального страйку, то вôдъ завтра устане всякій рухъ въ мѣстѣ. Правительство думає, що робôтники будуть ставити опôръ властямъ, будуть кидати бомбы, тому спроваджено до мѣста дуже много вôйска.

Въ Ченстоховѣ, що є 142 милѣ вôддалена вôдъ Варшавы и лежить недалеко шлескои границѣ, прийшло вчера до кровавои борбы мѣжь страйкарами а вôйскомъ. Вôйско дало кôлька сальвъ на робôтниковъ, зъ котрыхъ много згинуло, а больше якъ двайцять раненыхъ. До заворушень прийшло тутъ еще въ пятницю, коли поліція арештувала значне число робôтниковъ. Пôсля того заразъ на другій день приступили робôтники до страйку. Товпа страйкарôвъ зôбрала ся передъ поліційнымъ одвахомъ и домагала ся выпущеня на волю арештованыхъ. Значный вôддѣлъ козакôвъ и пѣхотинцѣвъ выруширъ протя робôтниковъ. Козаки въѣхали на коняхъ въ товпу, на чолѣ котрои були жѣнки. Сѣчено и тратовано нарôдъ безъ пощады. Ситуація тутъ дуже критична.

Варшава 1 мая. Въ той день, яко въ день робôтничого свята урядили тутешнй робôтники уличну демонстрацію, кôлькатысячна товпа зъ червоными прапорами, спѣваючи революційнй пѣсни, спокôйно посувала ся улицями мѣста, коли нагло заступили дорогу козаки и пѣхотинцѣ и зачали стрѣляти до безборонныхъ робôтниковъ. Вôйско дало двѣ сальвы и бôльше якъ 40 поодинокихъ выстрѣлôвъ. Пôсля урядового справозданя згинуло 31 робôтниковъ а 15 є тяжко раненыхъ. Иншй подають два разы бôльше число жертвъ. Мѣжь убитыми є много жѣнокъ и дѣтей. Се сталось помѣжь першою а другою годиною по полудни. До другои уличнои борбы прийшло вечеромъ о 5 годинѣ. Хтось стрѣливъ до переходячои патрулѣ. Патруля сейчасъ задержала ся и дала кôлька сальвъ до народа. На мѣсци згинуло 25 осôбъ а 20 тяжко раненыхъ вôдвезено до шпиталя.

Такожь въ Лодзѣ прийшло до поважныхъ заворушень, середъ котрыхъ згинуло чотырохъ робôтниковъ и оденъ студентъ, котрый роздававъ революційнй проклямаціи.

Варшавска цитаделя є переповнена вязнями, котрыхъ находить ся тамъ около 1500. Зажадано вôдъ маґістрату 600 лôжокъ для новыхъ вязнѣвъ. Цѣле мѣсто є дуже заворушене. Здаеть ся, що въ короткôмъ часѣ прийде до ґенерального страйку.

Петербургъ 1. Пôдчасъ Великодныхъ святъ панувала въ цѣлôй европейскôй Росіи прегарна погода. Въ мѣстѣ було зовсѣмъ спокôйно.

Въ однôй хатѣ, де мешкало двохъ людей, експльодувала нынѣ пополудни бомба. Оба зôстали раненй, а оденъ зъ нихъ тяжко. Думають, що експльозія наступила въ хвили, коли они фабрикували бомбу. Поліція зарядила слѣдство.

Москва 1. Релиґійна секта староверцѣвъ могла нынѣ першій разъ публично вôдбувати свои богослуженя. Царскій указъ, надаючій релиґійну свободу, приняли они зъ великимъ одушевленемъ, и выслали депутацію до Петербурга, котра мае зложити цареви подяку за знесене релиґійнои забороны.

Лондонъ 1. Доносять тутъ зъ Петербурга, що царскій указъ, заводячій свободу релиґійну, принято въ цѣлôй Росіи зъ одушевленемъ. Теперь ожидають тутъ политичнои свободы для народа и покликаня народныхъ заступниковъ.

Варшава 2. Вчерашного дня згинуло разомъ 52 осôбъ а 200 зôстало раненыхъ. Десять зъ нихъ вже померло въ шпиталю. По улицяхъ патролюе вôйско и розганяе збираючихъ ся людей. Ґубернаторъ Максимовичь мавъ сказати, що его дуже болять подѣѣ зъ минувшого дня, але самй демонстранты тому виннй, бо проти забороны поліціи урядили громадный похôдъ улицями, зъ червоными прапорами, спѣваючи революційнй пѣсни.

Варшава 2. Центральный комітетъ соціяльно-демократичнои партіи Полякôвъ и Литвинôвъ выдавъ вôдозву, завзываючу до ґенерального страйку.

Въ мѣстѣ панує спокôй. Робôтники тягнуть зъ фабрики до фабрики и завзывають товаришѣвъ до страйку.

Пôдчасъ уличнои борбы вôйско не лишь стрѣляло, але такожь уживало кольбъ и баґнетôвъ. Много осôбъ пробитыхъ а многй мають поломанй руки и ноги.

Въ мѣстѣ Калѣшу, коли нарôдъ зôбраный въ церквѣ зачавъ спѣвати патріотичнй пѣснѣ, вдерла ся до церкви поліція и зачала ся тутъ кровава бійка. Одна жѣнка и оденъ мущина зôстали убитй, много покалѣченыхъ. Поліція выгнала вѣрныхъ и замкнула церковь зôльляну людсковъ кровйовъ.

Въ фабричнôмъ мѣстѣ Лодзь, страйкує теперь 75 тисячь робôтниковъ.

Римъ 2. Папа Пій X пôславъ цареви депешу, въ котрôй высказує надѣю, що религійный миръ повиненъ бы потягнути за собою такожь и политичный миръ.

Лодзь 3. Чотырохъ людей застрѣлило нынѣ передъ полуднемъ поліційного сержанта, а детектива смертельно зранили. Всѣ чотыри зôстали арештованй. Въ ночи прийшло до уличнои борбы, середъ котрои вôйско застрѣлило чотырохъ робôтниковъ, а многихъ поранило.

Варшава 3. Нынѣ похоронено 30 трупôвъ убитыхъ пôдчасъ послѣдныхъ заворушень. Вôйско сильнымъ рядомъ окружило домовины и похоронный похôдъ, щобы не допустити до рôжныхъ демонстрацій.

Друкарѣ приступили до страйку, въ наслѣдокъ чого не вийшла нѣ одна пополуднева часопись.

Петербургъ 3. Всѣ російскй часописи выхвалюють царя пôдъ небеса за те, що давъ остаточно релиґійну свободу. Многй часописи домагають ся, щобы въ слѣдъ за релиґійною свободою вôдкликано зъ засланя рôжныхъ релиґійныхъ переступниковъ.

Варшава 4. Нынѣ въ полудне устало цѣлковите жите въ мѣстѣ, всѣ склепы позамыканй, рухъ на улицяхъ уставъ, наступивъ ґенеральный страйкъ.

Великй масы народа тягнуть на кладовище, де зôстали похороненй робôтники, убитй першого мая.

Лодзь 4. Велике число народа зôбрало ся пôдъ церквою Чесного Хреста и зачали спѣвати революційнй пѣснѣ. Въ той часъ надôйшла вôйскова патроля и зачала стрѣляти до зôбраныхъ. Кулѣ дôстали ся до середины церкви и ушкодили великій олтаръ. Сѣмъ осôбъ зôстало убитыхъ.

Кôлькохъ робôтниковъ зловило на улици тайного полісмена и смертельно його побили.

Петербургъ 4. Цензура заборонила петербурскимъ часописямъ однымъ словомъ згадати про подѣѣ въ Варшавѣ, супроти чого всѣ часописи рѣшучо запротестували.

Ґубернаторомъ Москвы именованый ґенералъ Шуваловъ, бувшій помôчникъ міністра внутрѣшныхъ справъ, на мѣсце ґенерала Волкова, котрого именовано ґубернаторомъ Тавриды въ полудневôй Росіи.

Зъ Криму доходять тутъ вѣсти, що прийшло тамъ до великихъ противжидôвскихъ заворушень, де нарôдъ паливъ и рабувавъ жидôвскй мешканя зовсѣмъ безкарно. Точнѣйшихъ вѣстей поки-що нема.

Варшава 5. Въ многихъ фабрикахъ пôднято нынѣ на ново роботу.

Нынѣ вчаснымъ ранкомъ вôдбувъ ся похоронъ тыхъ робôтниковъ, що згинули въ шпиталю въ наслѣдонъ ранъ. Сильный кордонъ поліціи и вôйска супровожавъ похоронный похôдъ на кладовище.

Інспекторъ поліціи Абрагамовичь, властивый виновникъ масакры робôтниковъ въ Варшавѣ, зôставъ замордованый.

Москва 5. Въ рôжныхъ частяхъ мѣста прийшло тутъ до бійки мѣжь вôйскомъ а робôтниками. Много осôбъ згинуло.

Нынѣ розпочавъ ся тутъ конґресъ земствъ.

Вôйна на Далекôмъ Сходѣ.

Сайґонъ 30 цвѣтня. Военный кореспондентъ, котрый прибувъ тутъ нынѣ зъ заливу Камранъ, принѣсъ певну вѣдомôсть, що цѣла фльота Рождественьского опустила заливъ Камранъ дня 25-го цвѣтня. До сего часу еще не наступило полученe обохъ фльотъ, Рождественьского и Небоґатова. Можна сказати зъ великою певностію, що фльота Рождественьского поплыла въ напрямѣ до Филипинъ, и тамъ мае наступити получене обохъ фльотъ. Вôдтакъ получена фльота буде старати ся дôстатись на океанъ Спокôйный, и зробивши таке колесо, прибуде до Владивостока.

Пôдчасъ побуту російскои фльоты въ заливѣ Камранъ, утѣкло много російскихъ морякôвъ и жовнярôвъ. Всѣ дезертиры нарѣкали на строге поведене ся зъ ними російскихъ официрôвъ.

Російска фльота въ заливѣ Камранъ складала ся зъ слѣдуючихъ кораблѣвъ военныхъ: „Бородіно", „Александеръ III.", „Князь Суваровъ", „Ослябя", „Сіссой великій", „Наварінъ", „Орелъ", „Накімовъ", „Димитрій Донькой", „Олеґъ", „Аврора", „Светляна", „Алмазъ", „Изумрудъ", „Емчуґъ", „Царь Миколай", „Адміралъ Апраксинъ", „Адміралъ Сенявіне", „Владиміръ", „Монархъ" и „Храбрый".

Сайґонъ 1-го Мая. Російска фльота находить ся коло порту Дейетъ, 40 миль на пôвнôчь вôдъ заливу Камранъ.

Токіо 1. Въ кругахъ державныхъ думають, що російска фльота все крутить ся недалеко індо-хіньскихъ портôвъ, щобы заосмотрити ся въ угле, и щобы удержати получене зъ Петербургомъ.

Петербургъ 1. Загально уважано въ Росіи міністра Вітте, яко головного справцю російско-японьскои вôйны. Аубуревъ, бувшій секретарь Віттого, на пôдставѣ документôвъ опрокидує той закидъ, и якъ разъ твердить противно, що Вітте цѣлою енерґією протививъ ся тôй вôйнѣ, але позаякъ нѣхто не поперъ его гадки, тому мусѣвъ уступити зô свого становища, яко міністеръ фінансôвъ.

Вашінґтонъ 1. На просьбу японьского посла, правительство Злученыхъ Державъ поручило свому послови въ Китаю, упôмнути китайске правительство, щобы строго придержувало ся невтральности. Розходить ся тутъ о російскій кружлякъ Аскольдъ и оденъ торпедовець, котрй находять ся въ китайскôмъ портѣ Шанґай. Японцѣ побоюють ся, що тй кораблѣ могуть скористати зъ першои лѣпшои способности, и утечи до фльоты Рождественьского, черезъ що зôсталибы нарушенй права невтральности.

Вашінґтонъ 2. Китайскій посолъ запевнивъ Злученй Державы, що китайске правительство доложить всякихъ старань, щобы не зломити невтральности и не выпустити зъ порту Шанґаю російскихъ кораблѣвъ. Ся вôдповѣдь є въ повнѣ вдоволяюча.

Прорѣзъ Ґуншу, Манджурія 2. На Великоднй свята вôдправлено на площѣ передъ шатромъ головного команданта ґен. Ліневича, торжественну Службу Божу, пôсля котрои Ліневичь зъ кождымъ жовнѣромъ зъ осôбна цѣлувавъ ся.

Ліневичь веде реорґанізацію свого вôйска зъ цѣлою енерґією на передъ.

Японьскй офіцири орґанізують великй банды китайскихъ розбишакôвъ, и немало шкоды заподѣвають Росіянамъ.

Лондонъ 4. Доносять тутъ зъ Петербурга, що вже розпочало ся слѣдство проти ґен. Стесля, котрый пôддавъ ся Японцямъ вразъ зъ Портомъ Артура. Пôдчасъ того слѣдства зôзнавали офіцири, котрй пôдчасъ облоги Порту Артура служили пôдъ ґен. Стесельомъ, що вôнъ дуже рѣдко находивъ ся мѣжь вôйскомъ а майже нѣколи не бравъ участи въ борьбахъ зъ Японцями. Цѣла его робота полягала лишь на тôмъ, що вôнъ вразъ зô своею жѣнкою спродававъ обложенцямъ засобы живности и въ тôй спосôбъ набивавъ свои кишенѣ грôшми.

Петербургъ 3. Ходить тутъ поголоска, що російскй торпедовцѣ находять ся въ заливѣ Ґензанъ на Кореѣ.

Гонґконґъ 3. Доносять зъ вôдси, що російска фльота находить ся въ заливѣ Гонґконґъ, 40 миль на пôвнôчь вôдъ заливу Камранъ.

Петербургъ 3. Адміралія нѣчого незнае, чи фльота Рождественьского получила ся зъ фльотою Небоґатова чи нѣ. Офіцеры маринарки запевняють, що получене еще не наступило и высказують сумнѣвъ, чи взагалѣ фльота Небоґатова находить ся на Китайскôмъ мори.

Амой, Китай 4. Рождественьского фльота сильно потерпѣла въ наслѣдокъ бурѣ, яка лютувала на полудневôмъ побережу Китаю. Меншй кораблѣ зôстали порозкидуванй на всѣ стороны, черезъ що Рождественьскій значно опôзнить ся въ выконаню своихъ плянôвъ.

Петербургъ 4. Доносять тутъ зъ Сінґапоре, що фльота Небоґатова находить ся коло Инґрагъ, отже заки зможе получити ся зъ фльотою Рождественьского, упливе що найменше 10 днѣвъ.

Прорѣзъ Ґуншу въ Манджуріи 4. Арміи ґенералôвъ Нодзу, Оку и Курокі суть сконцентрованй въ довгôй лініи, що выходить зъ прорѣзу Те. Праве крило є высунене на пôвнôчный сходъ. Ґен. Кавамура стоить на пôвнôчный сходъ а ґен. Ноґі на заходъ вôдъ прорѣзу Те.

Сінґапоре 5. Нынѣ о годинѣ пятôй рано переплывала тамтуда фльота Небоґатова, зложена зъ 6 кораблѣвъ военныхъ и 4 пароходôвъ, наповненыхъ вуглемъ.

Петербургъ 5. Оденъ высокій урядникъ маринарки подае, що фльота адмірала Рождественьского поплыла въ полудневôмъ напрямѣ, щобы получити ся зъ адм. Небоґатовомъ. Російска адміралія достала вѣдомости, що Японцѣ выслали фльоту напротивъ Небоґатова, щобы знищити его фльоту заки еще получить ся зъ Рождественьскимъ.

Токіо 5. Правительство японьске разъ вразъ пригадує Франціи, щобы строго заховувала свою невтральнôсть, позаякъ доходять вѣсти, що Франція все еще запомагае пôдъ кождымъ взглядомъ Росію.

Адміралъ Того находить ся на голяндскихъ водахъ коло острова Борнео. Єсли ся вѣсть є правдива, въ такôмъ случаю запротестує Росія проти ломаня невтральности правительствомъ голяндскимъ.

СПРАВЫ „СОЮЗА“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель { КОНСТ. КИРЧОВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь { С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ { АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря ....Йос. Кульчицкій BALTIMORE, M. D.

Заст. касіера ....А, Янковичь MC ADOO, PA.

Радни:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій...............Trauger, Pa.
К. Кобанъ...................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока..................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ.........Terryville, Conn.

Ихъ заступники:

Ив. Сенько...................Jessup, Pa.
Ив. Посипанко...............Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій.............Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій............Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій ....McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачь..............Mt. Carmel, Pa.

Головный орґанізаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.

Ч. 555. **КВІТЪ** $300.00

на триста доларôвъ, котрй п. Василь Бѣлецъ отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Геленѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Scranton, Pa. May 1, 1905.

Василь Бѣлецъ.
Иванъ Лежиньскій, предс.,
В. Ґруцелякъ, секретарь.

Ч. 559. **КВІТЪ** $300.00

на триста доларôвъ, котрй п. Митро Лазорчакъ отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Зузаннѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Lopez, Pa.. March 27, 1905.

Митро Лазорчакъ.
Свѣдки { С. Кузємка, Стеф. Беца,
М. Танчакъ, предсѣдатель,
В. Фецичь, секретарь.

Ч. 562. **КВІТЪ** $350.00

на триста пятьдесять доларôвъ, котрй п. Олена Иваничь отримала яко посмертну запомогу по мужу Ильку зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Scranton, Pa., May 1, 1905.

Олена Иваничь.
Иванъ Лежиньскій, предс.
В. Ґруцелякъ, секретать.

Ч. 563. **КВІТЪ** $150.00

на сто пятьдесять доларôвъ, котрй мѣсцевый урядъ вôд. 40 Р. Н. Союза отримавъ яко посмертну запомогу по Ильку Иваничь на кошта похорону зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Scranton, Pa.. May 1, 1905.

Иванъ Лежиньскій, предс.,
Василь Ґруцелякъ, секрет.

Ч. 560. **КВІТЪ** $300.00

на триста доларôвъ. котрй п. Тимко Лебегъ отримавъ яко посмертну запомогу по женѣ Євѣ зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Providence. R. I.. April 29, 1905.

Тимко Лебегъ.
Свѣдки { Ник. Стельмахъ, Иванъ Глива.
Михаилъ Борисъ, предс.,
Иванъ Преґонъ, секретарь

Ч. 565. **КВІТЪ** $100.00

на сто доларôвъ, котрй п. Иванъ Савка отримавъ яко надзвычайну запомогу на удержанє фамиліи зъ головнои касы Р. Н. Союза въ Америцѣ.

Breslau, Pa., April 28, 1905.

Иванъ Савка.
Свѣдки { Семанъ Савка, М. Волосяновичь.
Иванъ Ґмитрикъ, предсѣд.,
Панько Ленько, секретарь.

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Даю до вѣдомости цѣлому братству св. Отця Николая въ Pittsburg, Pa.:

1) Що мітинги вôдбуваютъ ся въ кожду другу Недѣлю по першôмъ.

2) Що кождый членъ повиненъ приходити на мітингъ точно о 2-ôй годинѣ пополудни.

3) Що котрый членъ прийде пôзнѣйше, той буде караный и мѣсячне не буде ся вôдъ него вôдбирати, бо инакше не можна утримати порядку такъ въ братскихъ книжкахъ якъ и въ ухвалахъ.

4) Що я длятого подаю се публично въ часописи „Свободѣ“, щобы кождый знавъ, щобы бувъ порядокъ а не такъ якъ до того часу, що котрый членъ коли хотѣвъ то приходивъ.

Отже прошу выповняти тихъ пару точокъ, то буде порядокъ.

17-19 Н. Войтовичь, предсѣдатель.

БРАТСТВО

Св. Отця Николая въ Питсбурґу ухвалило на рôчнôмъ мітинґу, що члены плейзовй, котрй не можуть бути на мітинґу, маютъ присилати мѣсячне до головного предсѣдателя нашого Братства на адресу:

N. Stefanovich,
619 Carson Str., SS. Pitsburg, Pa.,

М. Дмитрôвъ, секр. „Союза“.

ОГОЛОШЕНЄ.

Братство св. АА. Петра и Павла въ Ансоніи, Кон. устроюе БАЛЬ, котрый вôдбуде ся 29 го Мая с. р. въ Нѣмецкôй Гали на Maple St. въ Ансоніи, Кон. Початокъ о 7-ôй годинѣ вечеромъ. Музика знаменита. Запрашаємо братства мѣсцевй и подальшй и всѣхъ Русинôвъ и Русинки хлопцѣ и дѣвчата.

Повѣдомляємо, що наше братство буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Маю с. р. за половину вступного. Братя Русины, заохочуйте однй другихъ и приступайте до нашого братства, бо въ єдности сила, а забезпечите ся въ разѣ нещастя. Учѣть ся зъ чужихъ припадкôвъ розуму и приступайте въ члены, бо наше братство єсть богате, має членôвъ 160 и платить запомогу тыжневу $5.00 а посмертного $200. Отже даємо способнôсть всѣмъ що хотять приступити, приступайте а не пожалуєте.

Григорій Журавъ, предсѣд.
Иванъ А. Цѣцѣло, секрет.

ПОВІДОМЛЯЮ

всіх членів бр. св. Володимира, від. 108 Р. Н. Союза, в Ню Йорку, що братство буде ся отримувати річний мітинґ дня 14-го Мая 1905, в Неділю пополудню. Мітинґ зачне ся точно о 4 години, тож прошу всіх членів, щоби прибули на той мітинґ під N° 414 E. 5th Str., New York, N. Y.

Антін Шеремета, секретар.

ПОВІДОМЛЯЮ

братство св. Петра і Павла, відд. 55 Р. Н. Союза, що дня 14-го Мая 1905 р. буде принимати нових членів без жадного вступного. Мітинґ відбуває ся в рускій школі коло церкви в Carnegie, Pa. Братя Карнеґійці і з околиці, добру маєте спосібність сето місяця, бо не буде нич коштувати а будете забезпечені на випадок, бо не знаєте яка вас будучність жде. Не забувайте, братя Русини, на той мітинґ, на котрім будемо без жадного вступного принимати, бо другого зараз не буде такого. Наше братство дотягає вже около 200 членів, тож горніть ся, братя, а буде нас більша купка.

Уряд Братства:
Г. Турко, предсідатель,
Т. Каськів, секретар,
А. Слабик, касиєр.

ДОРОГІ РУСКІ БРАТЯ і СЕСТРИ
в McKeesport, Pa. і околици.

Повідомляємо вас, що дня 30-го Мая с. р. Вторник, наше руске брацтво сьв. Йоана Крестителя в McKeesport, Pa. устроює величаве торжество. Іменно рано о год. 11 згаданого дня відбуде ся в рускій церкви сьв. Йоана Крестителя торжественне посьвяченє двох красних прапорів брацтва мужеского і жіночого. Наша церков є на cor. Sin clair & Ringold. По відсьпіваню Соборної Служби Божої 3 сьвящениками та по посьвяченю рушить брацкий похід з церкви до салі Лянґа на Evans Ave., де о год. 2 сполудня розпічне ся баль на дохід брацтва сьв. Йоана Крестителя. Ціна тікету на баль для мужчин 50 центів, а женщини в товаристві мужчин мають на баль вступ вільний.

Просимо не пожалувати свого труду а прибути до нас в той день балю. Музика буде добірна, закуски і напитки першої кляси а услуга звинна і чемна. Прийдіть дорогі братя і сестри а не пожалуєте, бо забавите ся до схочу.

Уряд брацтва сьв. Йоана Крестителя в McKeesport, Pa

Великій Баль

устроює руске товариство „Запорозка Сѣчь“, 117 ый вôддѣлъ Р. Н. Союза, на дохôдъ рускогo робôтничого фонду въ Ню Йорку. Сей баль вôдбуде ся въ Суботу дня 13-го Мая 1905, въ Manhattan Lyceum Hall, 66—68 E. 4th Str., New York, N. Y. Початокъ о годинѣ 7-ôй вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ. На сей баль запрашаємо всѣхъ Русинôвъ безъ взгляду на партіи. Братя Русины въ Ню Йорку будьте такъ добрй, прибудьте на нашъ робôтничій баль де забавимъ ся и погуляємъ на порядной гали и хто прийде на сей баль то споможе самъ себе, бо тôлько въ згодѣ и єдности можемъ чогось дождатись. Въ имя Боже злучайтесь и нѣколи не цурайтесь свого.

За забаву и добру музыку ручить за комітетъ

А. Петровскій.

Першій Великій Баль

устроює братство св. Арх. Михаила, вôддѣлъ Союза 54, дня 29-го Мая 1905, въ Тавнъ Гали, Terryville, Conn. Початокъ о 7.30. Вступъ 25 центôвъ. На той баль запрашаємо всѣхъ Русинôвъ зъ Тервилъ, Вотербери, зъ Новои Британіи и околицѣ. Музыка знаменита.

За Комітетъ:
И. Парилякъ, предсѣдат.,
П. Летита, секретарь,
П. Духъ, касіеръ.

Великій Баль!

Братство св. Володимира вôдд. Р. Н. Союза 108 въ Ню Йорку, устроює Великій Баль въ Grand American Hall, No 7 & 9 на 2 Ave., New York, N. Y., дня 13-го Мая, 1905, въ Суботу вечеръ. Початокъ о 7-ôй год. На Баль запрашаємо всѣхъ чесныхъ Русинôвъ и Русинокъ зъ Ню Йорку и околицѣ, щобы взяли участь разомъ зъ нами въ нашôй забавѣ. Вступъ 25 центôвъ вôдъ особы. За добру музыку и забаву ручить балевый комітетъ.

Иванъ Гетманъ, предсѣд.,
Антôнъ Шеремета, секрет.

Великій Пикникъ

устроює Рускій Молодечій Клюбъ Поступовый (Young Men's Progressive Club) въ Jersey City, N. J. въ Балдвинъ Парку (Baldwin Ave.) въ Понедѣлокъ дня 29-го Мая, 1905. Початокъ вôдъ 1-ои годины сполудня до 5 рано. Давнѣйша назва: Клюбъ 4-охъ Михайлôвъ, вôдд. Р. Н. Союза 70. Вступъ вôдъ особы 25 цнт.

Анд. Сандовичь, предсѣд.,
Лукачь Павелчакъ, касіеръ,
Мих. Келичава, секретарь.
141 Morris Str., Jersey City, N. J.

Великій Баль

устроює руске брацтво св. Андрея Первозван. въ гали п. Мигалика, 1341 Ave. A., Ню Йоркъ, въ Суботу дня 20-го Мая, 1905. Початокъ о годинѣ семôй вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 центôвъ.

Также даємо до вѣдомости нюйорскихъ и доохресныхъ Русинôвъ, що наше братство въ мѣсяцю Юнію буде принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. Наше брацтво платить запомогу въ часѣ недуги и посмертне. Обовязкомъ кождого єсть забезпечити ся на всякій случай, бо нѣхто не знає, що кого чекає.

Урядъ Братства:
Иванъ Лазорчикъ, предс.,
Григорій Пиртко, касіеръ,
Андрѣй Павликъ, секрет.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Май.

11	Ч.	Максима, Язона
12	П.	Мелитона. 9 Муч. въ К.
13	С.	† Яково Ап.
14	Н.	3. Мироносиць Єремія
15	П.	† Бориса и Глѣба
16	В.	Теодозія печерского
17	С.	Пелагіи

— РУСКИХЪ періодичныхъ выдавництвъ у Львовѣ є 45 т. є 65 прц. всѣхъ выходячихъ въ Европѣ та Америцѣ рускихъ часописей, котрыхъ є взагалѣ 71. Зъ початкомъ, 1904 р. выходило у Львовѣ лише 25 часописей и взагалѣ періодичныхъ рускихъ выдавництвъ, а въ часѣ сего року прибуло ажь 20.

— СЕКЦІЙНЫЙ радникъ Кальтенбрунъ ѣздивъ до пôвн. Америки для провѣреня, якои опѣки дôзнають австро-угорскй еміґранты при вступѣ на американьску землю. Радн. Кальтенбурнъ пересвѣдчивъ ся, що еміґранты потребують бôльше опѣки, чѣмъ мали доси. На его предложенє австро-угорске правительство установить на Еллісъ-Айляндъ постôйного аґента, якій буде дбати о примѣщенє еміґрантôвъ въ еміґраційныхъ домахъ, подѣленыхъ пôсля народностей, буде вести безплатне бюро працѣ и буде вôдсылати еміґрантôвъ до мѣсця працѣ. Аґентъ буде мусѣвъ знати всѣ мовы уживанй въ Австро-Угорщинѣ бодай о стôлько, щобы порозумѣти ся зъ всѣма еміґрантами.

— ТЕРЕЩЕНКО, звѣсный въ Росии міліонеръ, родомъ Украинець, котрому недавно украиньскй мужики, корыстаючи зъ панующихъ нынѣ въ царствѣ російскôмъ, забуренъ, знищили кôлька фабрикъ и наробили шкоды на 4 міліоны рублѣвъ — дôставъ дозвôлъ зъ міністерства вôйны з'орґанізувати на власный коштъ вôддѣлъ 150 доньскихъ козакôвъ для обороны своихъ фабрикъ передъ дальшими нападами мужикôвъ.

— ЗЪ Ялты на Крымѣ доносять, що Максимъ Ґоркій поселивъ ся въ Сіменсѣ на Крымѣ, абы ратувати свое занепадаюче здоровле. Ґоркій терпить на безсоннôсть и кашляе кровю. Єго жѣнка, такожь хора, приѣхала разомъ зъ нимъ на Крымъ. Зô всѣхъ сторôнъ Росии приходять до Ґоркого привѣтнй письма и телеґрамы. Єго розправа мае вôдбути ся 26 мая, але, здаесь, буде вôдложена.

— ХОТЯЙ чутку про абдикацію австрійского цѣсаря Франца Йосифа офіціяльнй круги опрокинули, всежь таки въ деякихъ кругахъ впевнюють дальше, що Францъ Йосифъ I рѣшивъ ся въ найблисшôмъ часѣ вôдказати ся вôдъ престола. Въ звязи зъ тою чуткою годить ся навести слова одної личности, близькои австрійскому цѣсареви, котрй свѣдчать о тôмъ, що впевнюванє про скоре уступлене Франца Йосифа лишене основы. „Нѣколи цѣсарь не думавъ вôдказати ся вôдъ престола, навѣть по битвахъ пôдъ Сольферіно и пôдъ Кенѣґрецомъ, де, въ першôй Австрія втратила всѣ свои італіяньскй посѣлости, а въ другій свое верховодяче значôне в Нѣмеччинѣ. Правда, разъ можна було побоювати ся резиґнаціи цѣсаря; то було по траґічнôй смерти сына Рудольфа. Говорять, що папа Левъ XIII вôдрадивъ тодѣ цѣсареви йти у вôдставку. Францъ Йосифъ панує вже отъ 57-ôй рôкъ и можна бути певнымъ, що вôнъ лишить ся на престолѣ до кôнця свого житя. Мимо своихъ 75 лѣтъ цѣсарь чуе ся зовсѣмъ въ силахъ и нѣчо не може заставити его покинути свои дотеперѣшнй обовязки. Не треба такожь забувати, що Францъ Йосифъ дуже популярный въ Австріи та Угорщинѣ и що его уступленє лише збôльшить се трудне положенє, въ якôмъ находить ся теперъ австро-угорска держава наслѣдкомъ побѣды независимои партіи на Угорщинѣ“.

— ЗВѢСНЫЙ дослѣдникъ релиґійныхъ сектъ въ Росии А. С. Пруґавінъ описує въ одной заграничнôй часописи тяжку долю російского православного духовеньства, котре думає инакше, якъ его начальна власть. Священика Цветкова увязнено за се, що вôнъ заявивъ изъ проповѣдницѣ, що по церковному праву годѣ уважати царя головою православнои церкви. Офиціяльно оголошено, що Цветкова арештовано за ширенє еретичныхъ наукъ. Въ его оборонѣ забравъ слово проф. Заозерскій, скрѣплюючи погляды Цветкова теоретичными доказами. За сею думкою заступивъ ся ще и иншій вызначный російскій теоретикъ церковного права. „Въ законахъ, що повстали за Петра I. — выводить вôнъ — вправдѣ сказано, що царь є головою православнои церкви, але сего не признавала православна церква доґмою нѣколи. Щось подôбного не твердить нѣ одна доґматика, а навпаки говорить ся тамъ выразно, що единою головою церкви є Ісусъ Христосъ. Царь потверджує епископôвъ выбраныхъ синодомъ такъ само, якъ потверджує епископôвъ католицкихъ російскои імперіи, хочь католицка церква не вважає царя своимъ зверхникомъ“. Мимо того хотѣли Цветкова осадити въ заведеню для божевôльныхъ, оголосивши его умово недужимъ. Коли проти сего заворушили ся Цветкова парохіяны, его тôльки замкнено въ суздальскôй тюрмѣ, ажь доки не покає ся. Крôмъ него сидѣли тамъ за такй самй „злочины“: Добролюбовъ, Рудаковъ и Синзоровъ; послѣдній въ тюрмѣ збожеволѣвъ.

Всячина.

МОСКАЛѢ О СОБѢ.

Якъ сильно прочуняла россійска суспôльность по цѣлôй серіи неудачь россійскои арміи на далекôмъ Сходѣ, показуе ся найлѣпше зъ россійского позвінистичного дневника „Новое Время", де фейлетонѣсть Скалковскій въ статѣ п. з. „Дневникъ меланхоліка" написавъ мѣжъ иншимъ ось що: „Доси мали мы всѣ больше або менше докладній вѣсти лише вôдъ Японцѣвъ при помочи заграничныхъ часописей. Нашѣ полководцѣ уважали злишнымъ познакомлювати россійску публику зъ подробицями вôйны. Штесель говоривъ въ своихъ телеґрамахъ лише про се, за кого вôнъ молить ся до Господа Бога. Зъ головнои кватиры доносили лише про те, якъ то козаки забрали въ полонъ одного Японця. Той Японець нагадувавъ уже ажь занадто того „зраненого козака", звѣсного намъ зъ офіціяльныхъ донесень про битвы зъ польскими повстанцями. Якъ звѣсно, портретъ того стоголового козака бувъ выставленый свого часу въ Парижи. Вкôнци на основѣ звѣтôвъ зъ головнои кватиры Росіяне лише вôдпирали славно всѣ атаки неприятеля; рôвночасно поступали заедно напередъ. Та зъ незвѣстныхъ причинъ показувало ся вôдтакъ правильно, що мы були все побитй и мусѣли зъ великими стратами уступати".

ВÔЙНА.

Россійска ґазета „Разсвѣтъ", яку выдае учитель царя, кн. Ухтомскій, обчисляе ось якъ страты Росіи за 14 мѣсяцѣвъ теперѣшнои вôйны: „За той часъ у насъ убито, ранено и взято въ полонъ: надъ рѣкою Ша 45.000 людей, въ Портѣ Артура и при Кінчу 45.000, пôдъ Ляояномъ 25.000, коло Гайконтаю 13.000, пôдъ Вафанку 4.000, въ просмыкахъ 2.600, пôдъ Тюренченомъ 2.400, пôдъ Семуґеномъ 1.900, пôдъ Дашічао 700, при Сіхоянѣ 360, пôдъ Гайченъ 240, въ иншихъ дрôбныхъ битвахъ на суши и на мори 9.800, коло Сандепу 10.-000 людей. До того приходять страты пôдъ Мукденомъ поверхъ 175.000 людей и недужихъ, котрыхъ вôдставлено зъ арміи 94.-839 людей. Коли те все разомъ додати, бачимо, що за 14 мѣсяцѣвъ вôйны мы стратили 335.000 людей убитыхъ, раненыхъ и взятыхъ въ неволю а около 100.000 людей вôдпало зъ арміи наслѣдкомъ недугъ. Обѣ цифры разомъ дають 430.000 вояковъ. То страта въ людяхъ. Грошми мы стратили ось-якй сумы: будова манджурской зелѣзницѣ 253 міліонôвъ рублѣвъ; охорона лѣніи и доповнючй выдатки 46 міліонôвъ рублѣвъ; страты наслѣдкомъ боксерского руху 70 міл. рублѣвъ; уладжене мѣста и пристани Дальный 20 міл. рублѣвъ; уладжене морскои плавбы для потребъ зелѣзницѣ 11 міліон. рублѣвъ; вартость Порту-Артура 500 міл. рублѣвъ— разомъ 900 міліонôвъ рублѣвъ. Ведене вôйны: заграничнй позычки 570 міл. рублѣвъ; страченй гарматы (1.480) около 10 міл. рубл.; сконфіскованй пароходы зъ наборомъ 10 міл. рублѣвъ; вартость знищенои фльоты 160 міл. рублѣвъ — разомъ 900 міліонôвъ рублѣвъ. Такъ отже крôмъ стратъ въ людяхъ, матеріяльнй страты доходять до 1 міліярда 800 міліонôвъ рублѣвъ.

ҐОРКІЙ.

Цѣкавй подробицѣ про житє сего знаменитого письменника оголосивъ его адвокатъ Ґрузенберґъ въ дневнику „Русь". Передовсѣмъ опрокидуе вôнъ чутку про богатство, якого Ґоркій мавъ доробити ся на своихъ творахъ. Ґоркій мешкае теперь въ середнôй пенсіи и выдае на себе не больше, якъ пересѣчный студентъ, около 60 до 70 рублѣвъ мѣсячно. Всѣ свои доходы роздае ось якъ: за границею удержуе богато стипендистôвъ, котрымъ посылае що мѣсяця значный грôшь на житє и студіи; пр. одной студентцѣ посылае мѣсячно 100 рублѣвъ, бо еи науковй працѣ вымагають значныхъ выдаткôвъ. Выдае также дуже богато на просвѣтнй цѣли: засновуе цѣлй библіотеки котрй на домаганє высылае до сѣлъ и мѣсточокъ. Що день приносить ему почта безчисленнй просьбы, богато петентôвъ являе ся у него особисто и Ґоркій многимъ зъ нихъ не вôдмавляе помочи. Неправдою е, немовь Ґоркій купивъ собѣ земскй добра. Зате фактомъ е, що на Ґоркого устроюють прямо ловы: деякй круги хотять за всяку цѣну его спрятати. Передъ двома роками въ Нижнôмъ Новгородѣ выконано на него перший замахъ. Ґоркій доставъ листъ зъ просьбою, щобы вечеромъ ставивъ ся надъ берегомъ Волги въ дуже важнôй справѣ. Ґоркій явивъ ся. Тодѣ зъ темряви вынырнула якась стать та изъ словами: „Вы Ґоркій? Якразъ васъ потребую!" — кинула ся на Ґоркого. На щастє нôжъ вôдбивъ ся о папѣросницю. Розпочала ся борба, пôдчасъ котрои Ґоркій, звѣстный силачь, кинувъ напасника на долину по спадистôмъ березѣ, потерпѣвши лише кôлька легкихъ скалѣчень. Вôдъ того часу Ґоркого бережуть его приятелѣ. Про свое здоровлє Ґоркій зôвсѣмъ не дбае. На примѣръ адв. Ґрузенберґъ наводить отсей фактъ: Пôдчасъ проходу мы розмовляли о процесѣ. Ґоркій хоче закурити папѣроску, ажь нагло напае его кашель. „Чому курите на воздусѣ?" — пытаю, — „Нѣ — вôдповѣвъ Ґоркій — не можу клопотати ся здоровлємъ и не варто бы жити, колибъ чоловѣкъ мусѣвъ заедно думати про свое здоровлє и бояти ся каждого подуву вѣтру. Впрочѣмъ чую ся дуже добре". — А тимчасомъ у вязници лѣкарь сконстатувавъ у него сухоты.

КОЛИ ДѢВЧИНА ПОВИННА ВЫХОДИТИ ЗАМУЖЪ?

Женщины-лѣкарки въ Цюріху выдали пôдъ такимъ заголовкомъ збôрникъ своихъ статей, основаныхъ на особистыхъ досвѣдахъ изъ становища гігієны и способности до житя будучихъ поколѣнь. Погляды авторокъ збôрника зводять ся до того, що лише по осягненю 20 року житя дѣвчина середъ клѣматичныхъ умовъ Швайцаріи може стати жѣнкою, бо до того року въ орґанізмѣ дѣвчины вôдбувае ся скомплѣкованый процесъ розвитку мязôвъ тѣла и мозку, а подруже въ тôмъ вѣцѣ е нарушенемъ правъ природы. Деякй авторки домагають ся навѣть законнои постановы, щобы дѣвчата ажь по 20-омъ роцѣ житя могли выходити замужъ.

ЗÔ ВСЬОГО НАЙБÔЛЬШЕ.

Найбôльшій университетъ на свѣтѣ е въ Каіро. До него ходить 11.000 студентôвъ, зô всѣхъ сторôнъ магомеданьского свѣта, котрй тамъ учать ся правъ, исторіи и теольоґіи.

Найбôльшимъ паркомъ на свѣтѣ, е звѣриный огородъ въ Копенгадзѣ, котрый занимае 4200 акрôвъ простору, и е роздѣленый рѣкою на двѣ части. Въ Америцѣ найбôльшій паркъ находить ся въ Филадельфіи, называе ся Фермавнтъ Паркъ и занимае 3740 акрôвъ простору.

Найбôльша въ свѣтѣ фабрика сѣрникôвъ находить ся въ Швеціи въ мѣсцевости Тідаґольмъ и называе ся Вульканъ. Въ нѣй працюе бôльше якъ 1200 робôтникôвъ, котрй выробляють денно 900 тысячь пуделокъ сѣрникôвъ.

Найбôльша въ свѣтѣ печера, названа „Мамутове пекло" находить ся въ Кентуки въ повѣтѣ Едмонсонъ. Печера та е довга на сѣмъ миль и е наповнена водою, въ котрôй жиють слѣпй рибы.

Найбôльша въ свѣтѣ бібліотека находить ся въ Парижи и называе ся „Національна бібліотека". Єи заложивъ французскій король Людвикъ XIV. Въ нѣй находить ся одень міліонъ 400 тысячь томôвъ книжокъ, 600 тысячь брошуръ, 175 тысячь манускриптôвъ, 600 тысячь атласôвъ и мапъ, 150 тысячь старыхъ грошей и медалѣвъ. Будинокъ, въ котрôмъ мѣстять ся тй скарбы, е 540 стôпъ довгій а 130 широкій.

Найбôльшимъ муромъ на свѣтѣ е китайскій муръ, котрый веде через высокй горы и глубокй долины, через рѣки и другй природнй перешкоды. Єго довжина выносить 1250 миль, высота 20 стôпъ, а грубôсть при подставѣ 25 стôпъ, а зъ горы 15 стôпъ.

Найбôльшій сыръ, якій деколи зроблено показувано на выставѣ въ Онтаріо въ Канадѣ. Сыръ той важивъ 22 тысячь фунтôвъ, въ обводѣ мавъ 28 стôпъ, а грубый на 6 стôпъ. На зробленє того сыра ужито 207.-200 квартъ молока, се значить тôлько, кôлько молока дасть въ однôмъ дни 10 тысячь коровъ.

Найбôльшій бохонець хлѣба упѣкъ передъ двома роками одень пекарь въ Лондонѣ для робôтникôвъ пôдчасъ живъ. Хлѣбъ той бувъ на 12 стôпъ довгій а на 2 стопы широкій. До упеченя того хлѣба ужито одень сотнарь муки.

Найбôльшій дзвôнъ на свѣтѣ находить ся въ Росіи въ Москвѣ, у стôпъ Кремлю. Дзвонъ той въ обводѣ мае 68 стôпъ, а высота его выносить 21 стôпъ. Найбôльша грубôсть выносить 28 цалѣвъ, а важить около 443.700 фунтôвъ. Дзвôнъ той нѣколи не бувъ завѣшеный на вежѣ, и правдоподôбно зôставъ вôдлитый на тôмъ мѣсци, де теперь находить ся.

Найбôльшу шинку показувано на свѣтовôй парижскôй выставѣ. Она важила 50 фунтôвъ.

СМѢШНЕ.

Свого часу мали два люде зарву, а то хлопець шевскій и дѣдичь, панъ граба. Хлопець носивъ до „пана" через довшій часъ обуве и нѣколи не доставъ нагороды, чи якъ тамъ называе ся „трінґельдъ". Одного разу принѣсъ „панови" чоботы, отвирае дверѣ, панъ сидить; хлопець не вôйшовъ до середины, але кинувъ чоботы насередъ хаты, тай замокъ дверѣ.

П. отвирае дверѣ: A ty łotrze, nie wiesz, jak się panu buty oddać należy?

Хл.: Nie wiem, proszę w. p. obywatela, niech mi w. p. ob. pokaże.

П.: Siadaj ośle na krzesło, ja cię nauczę.

Хлопець сѣдае, надувъ ся. Панъ принѣсъ чоботы и каже:

— Proszę w. p. ob., do usług w. p. o.

Хлопець натягнувъ чоботы на ноги, вынявъ скоро мошонку, вытягъ сорокôвку: masz durniu za usługę.

П. завстыдавъ ся, додавъ еще два свои и вôдправивъ хлопця зъ двора; больше хлопець дурно не ходивъ.

КИТАЙСКІ ПОСЛОВИЦѢ.

Грôшь е добрымъ слугою, але небезпечнымъ паномъ.

Навѣть князь мае бѣдныхъ своякôвъ.

Є двохъ добрыхъ людей: одень вже вмеръ, а другій еще не народивъ ся.

Чоловѣки въ товариствѣ прислухують ся, а жѣнки приглядають ся.

Розумнй чоловѣки е рѣдко гарными; гарнй жѣнки рѣдко мудрыми.

СУМЛѢННЫЙ КУПЕЦЬ.

Певна панѣ, купуючи масло у жидка, завважала, що въ маслѣ е багато волосôвъ, тай каже до него:

— Якжежъ я могу купувати се масло, коли воно таке нечисте!

— О, дуже чисте и справедливо короваче масло!

— Ну, а волосе? пытае панѣ.

— Алежь я навмысно додаю коровячй волоски, абы было пôзнати, що то масло не штучне.

ДОБРЫЙ ХРИСТІЯНИНЪ.

Панъ-отець: — Данило! Стережѣть ся дуже горѣвки, бо горѣвка е найбôльшимъ неприятелемъ чоловѣка.

Данило: — Ого! Тажъ еґомосць що йно тамтой недѣлѣ говорили на проповѣди, що святе письмо наказуе любити нашихъ неприятелѣвъ!

ВЪ СУДѢ.

Обжалованый: — Та такъ, прошу ласки пана сендьоґо, кумъ Иванъ мене разъ талапнули въ писокъ, а я нѣчо, вони мене другій разъ талапъ въ писокъ, а я знову нѣчо... вони мене пятый разъ...

Судія: — Говѣ-говѣ! А що стало ся зъ третимъ и четвертымъ разомъ?

Обжалованый: — Та на третій разъ и четвертый, прошу ласки сендьоґо, я вôдповѣдавъ кумови люшнею на ихъ перший и другій такъ, що вони зашпотали ся и нехотячи ажъ впали...

* * *

— Жена: Що то такого пане докторъ, що мôй мужъ говорить въ ночи через сонъ?

— Лѣкарь: Рѣчь цѣлкомъ природна, коли пробудить ся, то не дасте ему прійти до слова.

СВЯТА ЗАСАДА.

— О, я зъ моимъ мужемъ приняли смо за святу засаду, щобы нѣколи не сварити ся въ притомности дѣтей. Якъ тôлько заносить ся на щось межи нами, сейчасъ выправляемо дѣти на дворъ.

А! то вже теперь знаю, для чого они по цѣлыхъ дняхъ волочать ся по улици.

Вôдозва.

Симъ извѣщаю всѣхъ кого интересуе, що вышла зъ друку и вже оправлена давно заповѣджена книжка „Духовныи пѣсни". Книжка мѣстить въ собѣ 201 россійскихъ и 50 украинськихъ пѣсней. Книжка ся оправлена въ скорянôй мягкôй оправѣ, можна еѣ носити въ кишени. Цѣна однои книжки зъ почтою $1.00. Зъ тою справою прошу звертатись по адресу: Rev. J. Kolesnikoff, 517 Broadway, Scranton, Pa.

Де-що цѣнавого.

Пôдъ взглядомъ загальнои освѣты занимае перше мѣсце Швеція и Норвегія. Майже кождый дорослый чоловѣкъ въ тыхъ краяхъ умѣе читати и писати. Друге мѣсце занимае Баварія.

Въ шведскихъ реставраціяхъ жѣнка платить менше за обѣдъ якъ мужчина. А се зъ сеи причины, що, якъ розумують тамошнû реставраторы, жѣнка потрафить менче зъѣсти якъ мущина.

Въ протягу минувшихъ 10 лѣтъ населене Европы взросло о 38 міліоновъ. Зъ того населене Россіи взросло о 14 міліоновъ а населене Франціи лишь о 100 тысячь.

Въ Росіи е бôльше слѣпыхъ людей якъ въ якôй небудь другôй европейскôй державѣ, именно на кождыхъ 1000 людей припадае въ Росіи 2 слѣпыхъ.

Оденъ французкій хемікъ вынайшовъ способъ до выроблюваня штучныхъ яець.

Въ Америцѣ е 426 колегій и університетовъ, котрû представляють капіталъ 250 міліоновъ доляровъ и дають заняте 25.000 учителямъ и урядникамъ. Всѣхъ студентôвъ е 175 тысячь.

Островъ Куба продукуе велику силу меду. Сегорôчный збôръ меду представляе вартôсть $600.000. Найбôльше меду вывозить Куба до Нѣмеччины, Спол. Державъ и Франціи.
